

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 200-2-48
Karar Sayısı : **07-59/675-234** (Nihai İnceleme)
Karar Tarihi : 11.7.2007

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Tuncay SONGÖR (İkinci Başkan)
Üyeler : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN,
Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN.

B. RAPORTÖRLER : Hakan BİLİR, Adnan AKGÜN, Ümit Nevruz ÖZDEMİR

**C. BİLDİRİMDE
BULUNAN**

: - Türk Telekomünikasyon A.Ş.
Temsilcisi: Av. Gülay YALÇIN
Turgut Özal Bulvarı 06103 Aydınlıkevler/Ankara

- Türkiye Elektrik İletim A.Ş.

20 **D. TARAFLAR** : - Türk Telekomünikasyon A.Ş.
Turgut Özal Bulvarı 06103 Aydınlıkevler/Ankara

- Türkiye Elektrik İletim A.Ş.
İnönü Bulvarı No:27 Bahçelievler/Ankara

E-DOSYA KONUSU : Türkiye Elektrik İletim A.Ş.(TEİAŞ)'ye ait İstanbul-Bulgaristan güzergâhındaki iki çift fiber optik kablonun 10 yıl süreyle kiralanması yoluyla Türk Telekomünikasyon A.Ş. (Türk Telekom) tarafından devralınması işlemine izin verilmesi talebi.

30 **F. DOSYA EVRELERİ** : 21.2.2007 tarih ve 1292 sayı ve 1.3.2007 tarih ve 1474 sayı ile Kurum kayıtlarına giren başvurularda, Türkiye Elektrik İletim A.Ş.'ye ait İstanbul-Bulgaristan güzergâhındaki iki çift fiber optik kablonun 10 yıl süreyle kiralanması yoluyla Türk Telekomünikasyon A.Ş. tarafından devralınacağı ifade edilerek, bu işleme 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun çerçevesinde izin verilmesi talep edilmiştir.

40 Başvuru konusu işlemin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi, 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ (1997/1 sayılı Tebliğ) ve 1998/5 sayılı Rekabet Kurulu Tebliği ile Değişik 1998/4 Sayılı Özelleştirme Yoluyla Devralmaların Hukuki Geçerlilik Kazanabilmeleri İçin Rekabet Kurumu'na Yapılacak Ön bildirimlerde ve İzin Başvurularında Takip Edilecek Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ (1998/5 sayılı Tebliğ) çerçevesinde değerlendirilmesine ilişkin 29.3.2007 tarih, 2007-2-48/Öİ-07-HB sayılı Rapor, 30.3.2007 tarih ve REK.0.06.00.00-120/111 sayılı Başkanlık önergesi ile Kurul gündemine alınarak 07-30 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve dosya konusu işlemin,

- Rekabet Kurulu'nun iznine tabi bir devir işlemi olduğuna,
- Türk Telekom'un ilgili ürün pazarındaki hâkimiyetini güçlendirerek etkin rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğurabilecek bir işlem olması sebebiyle 4054 sayılı Kanun'un 10. maddesinin birinci fıkrası uyarınca nihai incelemeye alınmasına,

- 50 – İlgili işlemler sırasında 4054 sayılı Kanun’un 14. ve 15. maddeleri çerçevesinde Başkanlığa yetki verilmesine; Kanun’un 16. ve 17. maddeleri ile diğer ilgili maddelerin göz önünde bulundurulmasına karar verilmiştir.

Devralmaya ilişkin ön itiraz yazıları 6.4.2007 tarihli 1247 ve 1248 sayı ile taraflara gönderilmiştir. TEİAŞ’ın ön itirazlara ilişkin görüşleri 19.4.2007 tarih ve 2820 sayı ile Türk Telekom’un ön itirazlara ilişkin görüşleri ise 07.05.2007 tarih ve 3200 sayı ile Kurum kayıtlarına girmiştir.

60 Dosya konusu işlem hakkında yapılan incelemeler sonucunda hazırlanan işlemin 4054 sayılı Kanun’un 7. maddesi, 1997/1 sayılı Tebliğ ve 1998/4 sayılı Tebliğ çerçevesinde değerlendirilmesine ilişkin 6.7.2007 tarih ve 2007-2-48/Nİ-07-H.B. sayılı Nihai İnceleme Raporu, 9.7.2007 tarih ve REK.0.06.00.00-120/215 sayılı Başkanlık önergesi ile 07-59 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda;

- 70 - TEİAŞ’a ait “Ankara II (Sincan)- Temelli- Dokurcun- Adapazarı- Paşaköy-Zekeriya köy- Alibeyköy -Habipler- Unimar- Hamitabad- Bulgaristan (sınır)” güzergâhında serili bulunan iki çift (dört adet) optik fiber kablonun İstanbul-Bulgaristan bölümünün 10 yıl süreyle Türk Telekom tarafından kiralama yoluyla devralınmasının, Rekabet Kurulu’nun iznine tabi bir devir işlemi olduğu,
- TEİAŞ’a ait “Ankara II (Sincan)- Temelli- Dokurcun- Adapazarı- Paşaköy-Zekeriya köy- Alibeyköy -Habipler- Unimar- Hamitabad- Bulgaristan(sınır)” güzergâhında serili bulunan iki çift (dört adet) optik fiber kablonun İstanbul-Bulgaristan bölümünün 10 yıl süreyle Türk Telekom tarafından kiralama yoluyla devralınmasının, Türk Telekom’un ilgili pazardaki hâkimiyetini güçlendirilmesi yoluyla etkin rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğurabilecek bir işlem olabileceği yönünde tespitlere ulaşılmadığı ve bu anlamda dosya konusu devir işlemine izin verilmesinde sakınca bulunmadığı

ifade edilmiştir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1.Taraflar

H.1.1. Türk Telekomünikasyon A.Ş.

80 Türk Telekom, 406 sayılı Kanun ve özel hukuk hükümlerine tabi bir anonim şirket statüsünde olup, Bakanlar Kurulu’nun 25.7.2005 tarih ve 2005/9146 sayılı “*Türk Telekomünikasyon Anonim Şirketi’nin %55 Oranındaki Hisselinin Blok Olarak Satışına İlişkin Nihai Devir İşlemlerine Dair Karar’ın Yürürlüğe Konulması Hakkında Karar*” uyarınca %55 oranındaki hissesinin blok olarak Ojer Telekomünikasyon A.Ş.’ye satışı suretiyle özelleştirilmiş bulunmaktadır. Türk Telekom’un kalan %45 oranındaki hissesi ise T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı tarafından kontrol edilmektedir.

90 406 sayılı Kanun hükümleri uyarınca, telekomünikasyon hizmetlerinin yürütülmesine dair Türk Telekom’un yetkisine ilişkin hak ve yükümlülüklerin görev sözleşmesi ve/veya görev sözleşmeleri ile belirleneceği hükme bağlanmış olup, bu çerçevede Telekomünikasyon Kurumu’yla Türk Telekom arasında imzalanmış bulunan Görev Sözleşmesi, Türk Telekom’da kamu payının %50’nin altına inmesiyle imtiyaz sözleşmesi olarak yeniden düzenlenmiştir.

Ana sözleşme hükümleri uyarınca Türk Telekom yönetim kurulu; Ojer Telekom'un sahip olduğu A grubu hisseleri temsil eden 6, Hazine'nin sahip olduğu B tipi hisseleri temsil eden 3 ve yine Hazine'nin sahip olduğu bir adet C grubu imtiyazlı hisseyi (altın hisse) temsil eden 1 üye olmak üzere toplam 10 üyeden oluşmaktadır.

100 Türk Telekom, Türkiye'nin üçüncü GSM operatörü olan Avea İletişim Hizmetleri A.Ş.'nin (Avea) %81,1294 oranındaki hissesine sahiptir. Aycell Haberleşme ve Pazarlama A.Ş. ve İş-Tim Telekomünikasyon A.Ş.'nin (Aria) 18.2.2004 tarihi itibarıyla TT-TIM İletişim Hizmetleri A.Ş. adı altında birleşmeleri ile faaliyetlerine başlayan Avea, "TT-TIM İletişim Hizmetleri A.Ş." ticari unvanını 23.6.2004 tarihi itibarıyla Avea İletişim Hizmetleri A.Ş. olarak değiştirmiştir.

Bunun yanında, Telekomünikasyon Kurulu'nun 9.5.2006 tarihli kararıyla kablolu ve kablosuz internet servis sağlayıcılığı hizmetini sunmak/altyapısını kurup işletmek için genel izin kapsamında kayıtlamak suretiyle yetkilendirilmiş bulunan TTNNet A.Ş.'nin %99.96'sı da Türk Telekom tarafından kontrol edilmektedir.

H.1.2. Türkiye Elektrik İletim A.Ş.

110 TEİAŞ, faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesi ile sınırlı tüzel kişiliğe sahip bir iktisadi devlet teşekkülüdür. Teşekkül, Elektrik Piyasası Kanunu, 8.6.1984 tarih ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve değişiklikleri ile 22.1.1990 tarih ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve değişiklikleri ve 29.6.2001 tarih, 24447 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ana statü hükümleri saklı kalmak üzere özel hukuk hükümlerine tabidir. TEİAŞ'ın sermayesinin tamamı devlete aittir.

H.2. İlgili Pazar

H.2.1. İlgili Ürün Pazarı

120 Bilindiği gibi başvuruya konu işlem İstanbul-Bulgaristan güzergâhında yer alan TEİAŞ'a ait iki çift fiber optik kablunun 10 yıl süre ile kiralanmasıdır. Dolayısıyla bu altyapı üzerinden verilen hizmetler, ilgili ürün pazarının tanımlanmasında başlangıç noktasını oluşturmaktadır.

Dosya konusu işlemde Türk Telekom tarafından 10 yıl süreyle kiralanacak olan iki çift aydınlatılmamış fiber, ucuna aktif transmisyon cihazları bağlanmak suretiyle altyapı hizmeti vermeye uygun hale gelecektir. Böylece İstanbul-Bulgaristan arası güzergâhta yer alan devir konusu karasal hatlar üzerinden;

- hem İstanbul-Edirne bölümü itibarıyla yurtiçi trafiğe (data, ses veya internet erişimi) gereksinim duyan firmalara
- hem de yurtdışı operatörlerle anlaşmak koşuluyla, yurtdışı trafiğe (data, ses veya internet erişimi) gereksinim duyan firmalara

130 altyapı hizmeti verilebilecektir. Bu anlamda devre konu karasal hatları, iki nokta arasındaki ses ya da data trafiğinin taşınmasına (iletilmesine) olanak sağlayan altyapı unsuru olarak kabul etmek yanlış olmayacaktır.

Bilindiği gibi iletişim endüstrisi, en basit tanımıyla, iletişim hizmetleri ve bu hizmetlerin sunulduğu altyapılar olmak üzere iki ana unsurdan oluşmaktadır. Tipik bir iletişim altyapısı ise, ekonomik ve kullanım özellikleri bakımından birbirinden farklılaşan çeşitli seviyelerdeki altyapılardan oluşmaktadır. Bu altyapılardan, kullanıcıların şebekeye dâhil olduğu seviyeye yerel şebekeler ya da erişim şebekeleri¹, farklı

¹ Yerel şebeke ya da erişim şebekesi, müşterilerin bina veya müstemilatları ile telekomünikasyon operatörünün yerel erişim şebekesindeki santral veya santral eşiti tesisleri arasındaki fiziksel bağlantıları ifade eder.

coğrafyalarda yer alan şebekelerin aralarındaki veri alış verişinin sağlandığı seviyeye ise iletim şebekeleri adı verilmektedir².

140 Hâlihazırda kullanılan ya da kullanılması muhtemel erişim şebekesi teknolojileri kablolu-kablosuz ya da tükenbilir-tükenmeyen kaynaklara dayalı teknolojiler olarak sınıflandırılabilir. Kablolu ve tükenmeyen kaynaklara dayalı erişim şebekesi teknolojilerine yerel telefon şebekesi, kablo TV şebekesi, yerel elektrik dağıtım şebekesi; tükenbilir ve kablosuz teknolojilere ise, sabit kablosuz yerel şebeke teknolojileri, cep telefonu sistemleri örnek olarak gösterilebilecektir.

Benzer bir gruplandırma iletim altyapı ve teknolojileri için de yapılabilecektir. İletim şebekesi hizmetleri fiber optik gibi kablolu teknolojiler yoluyla verilebildiği gibi radyo link veya kızıl ötesi gibi kablosuz teknolojiler yoluyla da sağlanabilmektedir.

150 Daha önce de değinildiği üzere başvuruya konu işlem İstanbul-Bulgaristan güzergâhlarında yer alan TEİAŞ'a ait iki çift fiber kablonun kiraya verilmesidir. Dolayısıyla bu altyapı ve üzerinden verilen hizmetler ve bu alt yapılara ikame alternatif iletim şebekeleri, ilgili ürün pazarının tanımlanmasında başlangıç noktasını oluşturacak ve bu anlamda erişim altyapıları değerlendirme dışı tutulacaktır.

İletim şebekesi bakımından yapılacak değerlendirmelerde ise, veri iletimi için yaygın olarak kullanılan temel iletim alt yapılarını; karasal (bakır kablolar, fiber optik kablolar) ve denizaltı (fiber optik) hatlar³ ile uydu haberleşme altyapıları ve radyo link gibi diğer kablosuz iletim altyapıları olarak sıralamak mümkündür. Ancak söz konusu altyapıların fiyatlandırma, maliyetler, teknik özellikler, kapasite ve kullanım özellikleri bakımından birbirlerinden farklılaştıkları görülmektedir.

160 Düşük ve orta yükseklikte yörüngelere sahip uydular noktadan noktaya çift yönlü iletim hizmetlerinde kullanılabilir. Yer istasyonlarından yapılabilen kısmi müdahaleler hariç, uydulara müdahale edilmesi, yakıt ikmali, bakım onarım yapılması zordur. Bu yüzden uyduların ömürleri sınırlıdır. Ayrıca telekomünikasyon hizmeti sunulabilecek dünya etrafındaki yörünge sayısı sınırlıdır. Uydu haberleşmesi, kapsama alanındaki herkesin sinyali almasının mümkün olması nedeniyle güvenlik açısından da dezavantajlıdır. Bu sebeple özel şifreleme teknikleri kullanılmaktadır. Ayrıca frekans kaynağının tükenbilir olması bu hizmetin maliyetlerinin oldukça artmasına dolayısıyla hizmetin fiyatının yüksek olmasına neden olmaktadır.

170 Bu anlamda, karasal hatlara nazaran, uydu teknolojileri ile sınırlı olarak kapasite, hizmet çeşitliliği ve coğrafi alanlarda hizmet sunulabilmektedir. Uydu iletim hizmetlerinin oldukça maliyetli bir teknolojiye dayalı olması ve bu altyapı üzerinden sınırlı kapasitede hizmet sunulabiliyor olması, bu hizmetlerin karasal hatlar üzerinden sunulan hizmetlere alternatif değil, bu hizmetleri tamamlayıcı nitelik sergilemelerine neden olmaktadır. Bu yüzden uydular genellikle kırsal alan ve acil durum haberleşmesinde kullanılmaktadır.

Uydu haberleşme altyapılarının ekonomik ve teknik özelliklerine paralel şekilde, radyo link gibi kablosuz iletim teknolojileri de, maliyetleri ve sahip oldukları kapasite sınırı nedeniyle karasal hatlara ikame altyapı teknolojisi olmaktan uzaktır.

² Yerel şebeke ile iletim şebekeleri, kapasite hizmetleri ve şebekeye bağlı alet ve teçhizat olarak daha ileri bir değerlendirmeye tabi tutulabileceği gibi şebekeler üzerinden verilen hizmetler de temel olarak ses ve katma değerli hizmetler olmak üzere iki alt başlık altında incelenebilecektir. Dosya konusu işlem bakımından böyle bir ayırım yapılmasına ihtiyaç olmadığı için daha detaylı bir değerlendirmeye gerek görülmemiştir.

³ İncelememiz kapsamında anlatım kolaylığının sağlanması için, metnin devamından karasal fiber optik kablolar ve deniz altı fiber optik kabloların tamamı için "karasal hatlar" ifadesi kullanılacaktır.

180 Dolayısıyla devre konu fiber optik kabloların da içerisinde yer aldığı iletim (altyapı) şebekesini en geniş anlamda karasal hatlardan (denizaltı fiber optik altyapıları da dâhil olmak üzere) oluşan iletim şebekesi olarak tanımlamak mümkündür. Söz konusu hatları da özellikle niteliklerine (bant genişliği bir başka deyişle yüksek hızda veri iletimine olanak sağlayıp sağlayamamaları açısından) göre bir ayrıma tabi tutmak mümkündür. Bu anlamda karasal hatları fiber optik ve bakır olmak üzere 2 gruba ayırmak mümkündür.

190 Bakır kablolar, genellikle erişim şebekelerinde kullanılmaları ve bu kablolar üzerinde sınırlı kapasitede hizmet sunulabilmesi nedenleriyle fiber optik kablolardan ayrılmaktadır. Ülkemizdeki altyapıların kullanım özelliklerine bakıldığında, genel itibari ile 2.048 Kbit/sn altındaki hızlardaki trafiğin bakır kablolar, 2.048 Kbit/sn üzerindeki hızlardaki trafiğin ise fiber optik kablolar üzerinde gerçekleştirildiği görülmektedir. Esasen fiber kablolar temel olarak farklı standart⁴ ve kapasitelerde kurulabilen, kiralık devrelerde dâhil olmak üzere, yüksek kapasitede trafiğin iletiminde kullanılan altyapıların temel unsurlarıdır. Bu durum söz konusu altyapıların tarife yapılarına da yansımaktadır. Dolayısıyla yukarıda yer verilen bilgiler doğrultusunda, sınırlı kapasitede veri iletimine olanak sağlayan bakır kabloların, ilgili ürün pazarının tanımlanması bakımından, devir konusu fiber optik kabloların bir ikamesi olamayacağı sonucuna varılmıştır.

Daha önce de ifade edildiği üzere, başvuru konusu dosya kapsamında incelenen devir konusu işlem İstanbul-Bulgaristan güzergâhındaki iki çift fiber optik kablonun Türk Telekom tarafından 10 yıllığına kiralanması işlemidir.

200 Devre konu fiber optik kablolar ile ilgili ürün pazarının tanımlanılmasından önce, söz konusu altyapı unsurlarına ilişkin özellikleri kısaca aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

- Fiber optik kablolardan oluşmaktadır.
- Üzerinden toptan ve perakende hizmet verilmesi mümkündür.
- Sınır güzergâhında yer alması nedeniyle yurt dışı çıkışıdır.
- Aynı güzergâhtaki yurt içi trafiğin taşınmasında da kullanılabilir.

210 Devre konu fiber optik kabloları (hatları) en geniş anlamda iki nokta arasında sürekli-tahsisli ve sabit bir hızda güvenli veri iletişiminin sağlanmasına olanak sağlayan telekomünikasyon altyapı ve hizmetleri olarak tanımlamak mümkündür. Söz konusu hatlar bir telekomünikasyon şebekesinin omurgasının oluşturulmasında kullanılabilirdiği gibi, bireysel ya da kurumsal kullanıcıların internet erişimi ya da ses/data trafiklerinin taşınması için de kullanılabilir. Bu anlamda söz konusu hatlardan meydana getirilen altyapı/omurganın üzerinden; veri iletimi, ses iletimi, internet hizmetleri gibi çeşitli hizmetlerin sunulması mümkündür. Bu anlamda nihai kullanıcılar tarafından, söz konusu hatlara sahip altyapı işletmecilerinden;

- üzerinden, data veya ses trafiği geçirmek için, kiralık devre (kapasite)⁵ (örneğin kiralanılan hattın GSM ya da İSS (İnternet Servis Sağlayıcı) altyapılarına bağlanması yoluyla),

⁴ Örneğin T-1 kanalı bir çeşit kiralık hattır ve maksimum 1,544 Mbit/sn hızda iletim olanağı sağlar. Diğer standartlar E-1 (2.048 Kbit/sn), E-2 (8.192 Kbit/sn), E-3 (34,368 Kbit/sn) STM-1 (155.520 Kbit/sn) STM-4 (622.080 Kbit/sn) STM-16 (2.488.320 Kbit/sn), STM-64 (9.953.280Kbit/sn) Bakır kablolar da kiralık hatlar için bir alt yapı olmakla birlikte (genellikle 2.048 Kbit/sn'ye kadar) yüksek hız ve kapasitedeki kiralık hatlar ancak fiber optik kablolar üzerinde kurulabilmektedirler.

⁵ Kiralık devreler noktadan noktaya simetrik kapasite sunma ve kullanıcının isteğine bağlı olarak anahtarlama ve yönlendirme fonksiyonuna izin vermeme gibi özellikleri nedeniyle diğer altyapı hizmetlerinden ayrılmaktadır.

- 220 - altyapı işletmecisinin de söz konusu hatları kullanarak sunabileceği nihai hizmetler olan internet erişimi, data ya ses trafiğın taşınması

hizmetlerinin talep edilmesi mümkündür. Bu anlamda devre konusu fiber optik hatlar esasen, yukarıda yer verilen hizmetlerin tamamının sağlanmasını olanaklı kılan altyapı unsuru olarak kabul edilmelidir. Söz konusu hatların en önemli özelliğinin ise, fiber optik olmaları nedeniyle yüksek kapasite ve kalitede iletim imkânı olduğunun vurgulanmasında fayda görülmektedir.

- 230 Yukarıda yer verilen altyapı hizmetleri, bireysel ya da kurumsal son kullanıcılar tarafından talep edilebildiği gibi (perakende satış), diğer işletmeciler tarafından telekomünikasyon hizmetlerinin başkaca kişilere sunumu içinde talep edilebilmektedir (toptan satış). Bu anlamda ilgili ürün pazarı tanımlanmasında genellikle toptan ve perakende ayırımı yapılmaktadır. Ancak devre konu hatların hem perakende hem de toptan olarak sunumunun mümkün olması nedeniyle böyle bir ayırma, incelememiz kapsamında gerek görülmemiştir.

Bunun dışında ilgili hattın bir diğer önemli özelliği; üzerinde bulunduğu coğrafi alan başka bir deyişle hattın *güzergâhıdır*. Yukarıda da ifade edildiği üzere, devre konu hatların fiber optik olması, yüksek kapasiteli veri iletimine olanak sağlaması nedeniyle, bu altyapı unsurunun diğer iletim mecralarından ayrı bir pazarda değerlendirilmesinin gerektirmektedir.

- 240 Ancak devre konu fiber optik kabloları diğer yüksek kapasiteli altyapılardan ayıran en temel ve belirgin özelliği ise, kabloların sınır bölgesinde yer alması bir başka deyişle yurt dışı trafik için uygun olmasıdır. Bu durumda söz konusu hatların yurt dışına çıkışına olanak sağlayan özelliğinin, söz konusu hatların diğer fiber optik altyapı unsurlarından ayrı bir pazar olarak ele alınmasını gerekli kılıp kılmadığı konusunun değerlendirilmesi uygun olacaktır.

- 250 Yurt dışına çıkışa olanak sağlayan hatları (altyapıları) yalnızca yurt içi trafiğın taşınmasında kullanılan hatlardan ayıran en önemli nokta, yurt dışı hatlarda hattın başlangıç noktasının yurt içinde bitiş noktasının yurt dışında olmasına karşın, yurt içi hatların her iki ucu da ülke sınırları içinde yer almaktadır. Dolayısıyla bir ucu sınırda diğer ucu ülke içinde yer alan fiber optik hatlar ile iki ucu da ülke içinde sonlanan fiber optik hatlar arasında uluslararası trafiğın taşınması bakımından çok önemli bir fark ortaya çıkmaktadır.

Bu anlamda, örneğın devre konu fiber optik kabloların kullanılacağı bir yurt dışı trafiğın gerçekleşmesi aşamasında, bireysel ya da kurumsal müşteriler altyapı hizmeti sunan operatörün santrale erişim şebekesi yoluyla bağlanmaktadır. Bu santral noktasından sonra uzak mesafeler arasında döşenmiş fiber optik altyapıdan faydalanılmakta ve ulusal sınır noktasına ulaşılmaktadır. Bu noktada altyapı hizmeti veren firmanın, kiralamış olduğu uluslararası fiber optik altyapısına irtibat yapılarak uluslararası erişim sağlanmaktadır.

- 260 Dolayısıyla bir ucu sınırda diğer ucu ülke içinde yer alan fiber optik hatlar ile iki ucu da ülke içinde sonlanan fiber optik hatlar arasında uluslararası data hizmetlerinin sunumu bakımından çok önemli bir fark ortaya çıkmaktadır. Uluslararası iletimin sağlanması bakımından benzer bir durum deniz altı fiber optik kablolar için de söz konusudur. Fakat karasal hatların aksine deniz altı fiber optik kablo altyapılarında fiber ucun sonlandığı iki ayrı ülke sınırı mevcuttur.

Benzer bir şekilde 92/44/EC sayılı AB Komisyonu Direktifi'nde kiralık devreler "şebeke sonlanma noktaları arasında şeffaf transmisyona sağlamak için sunulan ve isteğe bağlı anahtarlama veya yönlendirme fonksiyonu içermeyen telekomünikasyon altyapısı" olarak tanımlanmaktadır.

Ulusal sınırlar içerisinde yer alan ancak yurt dışı çıkışa uygun hatların, yurt dışı trafik ihtiyacına cevap verebilmeleri ancak işletmecilerin ayrıca yurt dışı operatörlerden de kapasite sağlamalarına bağlıdır.

270 Bunlara ek olarak ifade edilmesi gerekli diğer bir husus, bir ucu sınır bölgesinde sonlanan fiber optik kablunun, sonlanma noktasında yer alan başka bir fiber optik alt yapıyla irtibatlandırılması ekonomik ya da teknik imkânsızlıklar nedeniyle mümkün değilse, söz konusu alt yapının uluslararası niteliğinden de bahsetmek mümkün olmayacaktır. Bu bakımdan bir fiber optik alt yapının uluslararası nitelik sergilemesi ilgili bölgede ya da sınırda başka bir fiber optik kablo ile ilişkilendirilmesine bağlıdır.

Genel olarak, yurt dışına çıkışa uygun altyapılar için talep; ulusal, uluslararası ya da her iki coğrafi alana da telekomünikasyon hizmeti vermek isteyen alternatif işletmecilerden gelebileceği gibi, uluslararası trafiğe ihtiyaç kurumsal kullanıcılar ya da ulusal telekomünikasyon işletmecilerinden de (İSS ya da mobil operatörler gibi) kaynaklanabilmektedir.

280 Bu nedenle talep açısından söz konusu hatlar, özellikle yurt dışı trafiğe olanak sağlamaları ve bu nedenle farklı ihtiyaçlara cevap vermeleri nedeniyle farklılaşırken, arz bakımından da söz konusu hatların coğrafi konumları nedeniyle diğer ulusal fiber optik kablolardan ayrılmaktadır.

Yukarıda yer verilen bilgiler ışığında, ilgili ürün pazarının yüksek kapasiteli veri iletimine ve uluslararası bağlantıya olanak sağlayan “yurt dışı çıkışlı fiber optik kablo altyapı pazarı” olarak tanımlanması uygun görülmüştür.

H.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

290 Bilindiği gibi, ilgili coğrafi pazarın değerlendirilmesinde göz önünde bulundurulmuş husus, devre konu altyapı üzerinden verilen hizmetler ve bu hizmetlere alternatif olarak değerlendirilebilecek diğer hizmetlerin rekabet koşulları bakımından yeterli derecede homojen olarak hangi coğrafi bölgelerde sunulduğunun tespit edilmesidir. Daha önce de ifade edildiği üzere, devir konusu işlem İstanbul-Bulgaristan arasında yer alan fiber optik hatların 10 yıl süre ile kiralanmasıdır. Bu hizmetlere alternatif arz kaynaklarının tespitinde ise bu hizmeti veren diğer teşebbüsler ile birlikte Türk Telekom’un elinde bulunan aynı güzergâhta dâhil olmak üzere yurt dışına çıkışı imkân veren benzer nitelikli altyapı unsurlarının değerlendirilmesi gerekmektedir.

300 Dosya konusu incelemede fiber optik altyapıların temel özelliği yurt dışına çıkışa imkân sağlamalarıdır. Bu anlamda dosya konusu işlem bakımından yurt dışına çıkışa imkân sağlayan hatların birbirlerine ikame olup olmadıkları incelenmiştir. Bilindiği gibi Türk Telekom ülke sınırları içerisinde 4 ayrı güzergâhta yurt dışı çıkışa imkân sağlayan altyapıya sahip bir işletmeci olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Türk Telekom’dan edinilen bilgilere göre, Türk Telekom’un söz konusu fiber optik kablo altyapı güzergâhları aşağıdaki gibidir⁶:

- Edirne/Bulgaristan karasal fiber optik kablosu
- Edirne/Yunanistan karasal fiber optik bağlantıları
- MedTürk denizaltı fiber optik kablo sistemi
- SMW3 denizaltı fiber optik kablo sistemi

⁶ Türk Telekom’un 26.3.2007 tarih ve 2313 sayılı yazısında; “..Şirketimizin yurtdışı çıkışı olan fiber optik kabloları birbirinin ikamesi değil, tamamlayıcısı konumundadır. Şöyle ki; yurtdışı internet trafiği bir bütün olarak düşünüldüğünde, bu trafiğin yurtiçine alınmasında mevcut durumda dört farklı yoldan yararlanılmaktadır. Bu noktada, şayet güzergâhlardan birinde aksaklık meydana gelir ve bu güzergâh hizmet dışı kalırsa, o takdirde dört güzergâhtan taşına yurtdışı trafiğin üç güzergâhtan taşınması zorunluluğu hâsıl olur.” ifadelerine yer verilmiştir.

310 Türk Telekom haricinde bir diğer altyapı operatörü olan MTCTR Memorex Telekomünikasyon San. ve Tic. Ltd. Şti. (Memorex)' de yurt dışı çıkışına imkân sağlayan fiber optik kablo altyapısına sahiptir. Söz konusu teşebbüse ait İstanbul-Kapıkule güzergâhında 2 ayrı hatta serili (...x...) fiber kıl (toplam .... kıl) üzerinden aynı gruba ait Avrupa şirketi ile altyapı bağlantısı tesis edilerek altyapı hizmeti verilebilmektedir. Hâlihazırda bu altyapı üzerinden 2xSTM-1 ve 1xE-3 kapasiteli hizmetler sağlandığı gibi, talep olması halinde kullanıcılara E-1, E-3, STM-1, STM-4, STM-16, STM-64 kapasiteli hizmetler de sunulabileceği anlaşılmıştır.

320 Bu bağlamda, dosya konusu işlem bakımından yurtdışına çıkışa imkân sağlayan söz konusu fiber optik kablo altyapılarının birbirlerinin ikamesi olup olmadığı değerlendirilmelidir. Yapılan incelemelerde uluslararası trafik taleplerinin karşılanması aşamasında, kullanıcılardan yurtdışına çıkışa olanak sağlayan güzergâhlara göre farklı fiyatlar talep edilmemesi ile trafiğin hangi güzergâhtan taşınması kararının işletmeciye ait olması karşısında, dosya konusu işlem bakımından ilgili coğrafi pazarın Türkiye Cumhuriyeti sınırları olarak tanımlanılmasının doğru olacağı kanaatine ulaşılmıştır.

H.3. Yapılan İnceleme, Tespit ve Değerlendirmeler

H.3.1. Tarafların Ön İtirazlara İlişkin Görüşleri

6.4.2007 tarih ve 1247 ve 1248 sayılı bildirim yazılarına istinaden TEİAŞ tarafından gönderilen ön itirazlara ilişkin görüşler 19.4.2007 tarih ve 2820 sayı ile Türk Telekom tarafından ön itirazlara ilişkin olarak gönderilen görüşler ise 7.5.2007 tarih ve 3200 sayı ile Kurum kayıtlarına girmiştir.

TEİAŞ'ın ön itiraza ilişkin görüşünde özetle;

- 330
1. İstanbul-Bulgaristan (sınır) güzergâhındaki fiber optik kablonun Hamitabad-Bulgaristan bölümündeki 5 çift fiberin tamamının TEİAŞ'ın tasarrufunda olduğu ve bunun sadece iki çiftinin kiralama konusu olduğu,
  2. Babaeski-Yunanistan güzergâhında tamamı TEİAŞ tasarrufunda bulunan ve ihale konusu fiberle alternatif olabilecek nitelikte toplam 48 adet fiber optik kablo bulunduğu,
  3. İhaleye en yüksek ikinci teklifi veren Tellcom İletişim Hizmetleri A.Ş.'nin (Tellcom) teklifinin geçerlilik süresini uzatmadığı, dolayısıyla ihale konusu işlemin sonuçlandırılmaması durumunda Teşekkür'ün zarara uğrayacağı;
  4. Bildirimdeki hususların neredeyse tamamının Türk Telekom'la ilgili olduğundan, Teşekkürle ilgili olmayan konularda görüş bildirilemeyeceği
- 340

ifadelerine yer verilmiştir.

Türk Telekom'un ön itiraza ilişkin görüşünde ise;

1. İşleme izin verilmemesinin, Türk Telekom ile TK arasında imzalanan "Telekomünikasyon Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin İmtiyaz Sözleşmesi"nin açık ihlali anlamına geleceği,
  2. Türk Telekom'un her türlü alternatif yolu kullanmasının teknik ve hayati bir zorunluluk olduğu,
  3. İhale konusu fiberlerin kompozit yapıda imal edildiği ve işletmesel yönden bütünlük arz ettiği dolayısıyla tek operatör tarafından işletilmesi gerektiği,
  4. 1998/4 sayılı Tebliğ bakımından hukuki veya fiili imtiyaz olup olmadığı konusunda Telekomünikasyon Kurumu görüşüne başvurulması gerektiği,
- 350

5. Uydu üzerinden de kiralık devre hizmeti verilebildiği,
6. İlgili pazarların daha farklı tanımlanması gerektiği,
7. Devre konu fiberlerin kapasitesinin pazara etkisinin değerlendirilmesi gerektiği,
8. Altyapı pazarının Türk Telekom'un tekelinde olmayan rekabetçi bir pazar olduğu,
9. MTCTR Memorex Telekomünikasyon San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin (Memorex), Türk Telekom altyapısından bağımsız olarak, 2006 yılı sonundan itibaren uluslararası kiralık devre hizmeti vermeye başladığı

360 ifadelerine yer verilmiştir.

Yapılan değerlendirmelerde, Türk Telekom'un yukarıda belirtilen savunmalarında yer verdiği ilk beş başlıkta özetlenen görüşlere ilişkin açıklamalara aşağıda yer verilirken, 6 numara ile özetlenen görüşlerin değerlendirilmesi Rapor'un İlgili Pazar'a ilişkin Bölümünde, diğer argümanlar ile TEİAŞ'ın görüşleri ise Rapor'un Değerlendirme Bölümünde ele alınmıştır.

370 Türk Telekom tarafından gönderilen yazıda, teşebbüsün üçüncü bir kişiden kiralama yoluyla elde edeceği her türlü şebeke birimini devralmasına izin verilmemesi yönündeki bir işlemin, Türk Telekom ile TK arasında imzalanan "*Telekomünikasyon Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin İmtiyaz Sözleşmesi*"nde yer alan; "... bu sözleşme ... gerekli telekomünikasyon tesisleri ve işyerlerinin... kiralanması veya herhangi bir surette temin edilmesini ... kapsar" ifadelerine aykırı olacağı ve bu anlamda konu ile ilgili olarak Telekomünikasyon Kurumu'ndan görüş alınması gerektiği ifade edilmiştir.

380 İmtiyaz sözleşmesinde yer alan yukarıdaki ifadelerden, Türk Telekom'un, 4054 sayılı Kanun'u ihlal edici bir takım devir işlemlerini gerçekleştirebileceği anlamını çıkartmak olarak görünmemektedir. Kaldı ki, Avea İletişim Hizmetleri A.Ş.'nin Telekom Italia Mobile International N.V.'ye ait %40,5647 oranındaki hissesinin Türk Telekom'a devir işlemi ile ilgili *Türk Telekom'un 14.7.2006 tarih ve 4821 sayılı izin başvurusuna* ilişkin Rekabet Kurulu Kararı'nda olduğu gibi, Türk Telekom'un ancak Rekabet Kanunu'nu ihlal etmeyecek birleşme/devralma işlemlerini gerçekleştirmesi yasal olarak mümkün olacaktır.

Dosya konusu işlemler ile ilgili olarak, Rekabet Kurulu'nun konuya ilişkin incelemesinin başlamasına neden olan 29.11. 2006 tarih ve 8098 sayılı başvuru başta olmak üzere, devralma dosyasının da içerisinde yer aldığı; 8.1.2007 tarih/35 sayı, 2.2.2007 tarih/386 sayı ve 2.3.2007 tarih/806 sayılı yazılar ile Telekomünikasyon Kurumu'nun konu hakkındaki görüşleri talep edilmiştir. Telekomünikasyon Kurumu'nun konuya ilişkin görüşleri de sırası ile 5.2.2007 tarih/902 sayı, 2.3.2007 tarih/1488 sayı ve 6.4.2007 tarih/2554 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

390 Yapılan savunmada, ihale konusu fiberlerin kompozit yapıda imal edildiği ve işletmesel yönden bütünlük arz ettiği ifade edilerek, fiberlerin toplam beş çiftten oluştuğu ve kalan üç çiftinin halen Türk Telekom tarafından işletildiği düşüldüğünde, herhangi bir fiber elyafın zayıflaması ya da kopması durumunda sorunsuz fiberlerin de devre dışı kalacağı, bu durumun sitemde uzun süreli kesintilere neden olacağı ve işletmeciler açısından ciddi sorunlara yol açacağı iddia edilmektedir.

İhale konusu hatların içerisinde yer alan çiftlerin farklı işletmeciler tarafından kullanılmasının mümkün olduğu zaten TEİAŞ'ın, kendi kullanımında olan fiber çiftlerin kiralanması için ihale yöntemini tercih etmesi nedeniyle çok açıktır. Bilindiği gibi ihalenin Ankara-İstanbul güzergâhına ait kısmını da, aynı güzergâhtaki üç çift Türk

400 Telekom tarafından işletilmesine rağmen, başka bir işletmeci kazanmıştır. Bu anlamda hatların tek bir teşebbüs tarafından işletilmesi gerektiği iddiaları gerçekçi olmayıp, hâlihazırda ortak olarak işletilen hatların mevcudiyeti bu durumu ortaya koymaktadır.

1998/4 sayılı Rekabet Kurulu Tebliği'nin uygulanması ile ilgili herhangi bir kurumdan görüş alınmasına gerek bulunmamakla birlikte, 2.2.2007 tarih ve 386 sayılı yazı ile Telekomünikasyon Kurumu'nun konu ile ilgili görüşü talep edilmiş, cevabi yazı Kurum kayıtlarına 2.3.2007 tarih ve 1488 sayı ile intikal etmiştir.

410 Türk Telekom'un ön itiraza ilişkin değerlendirmesinde ayrıca Telekomünikasyon Kurumu'nun 2002 yılından itibaren uydu telekomünikasyon hizmeti sunulmasına yönelik lisans vermeye başladığı, hâlihazırda 30 adet işletmecinin uydu telekomünikasyon hizmeti vermek üzere lisans aldığı ve bu firmaların 155 Mbps hızındaki kapasitelere kadar uydu üzerinden uluslararası kiralık devre hizmeti verdiği ifadelerine yer verilmiştir.

Bilindiği gibi veri iletimi için yaygın olarak kullanılan temel iletim altyapılarını; karasal hatlar ve uydu haberleşme altyapıları olarak sıralamak mümkündür. Ancak söz konusu altyapıların fiyatlandırma ve maliyetler, teknik özellikler, kapasite ve kullanım özellikleri bakımından birbirlerinden farklılaştıkları görülmektedir.

420 Rapor'un ilgili pazarın anlatıldığı bölümünde ifade edildiği üzere, karasal hatlara nazaran, uydu teknolojileri ile sınırlı kapasite, hizmet çeşitliliği ve coğrafyalarda hizmet sunulabilmektedir. Uydu iletim hizmetlerinin oldukça maliyetli bir teknolojiye dayalı olması ve bu altyapı üzerinden sınırlı kapasitede hizmet sunulabiliyor olması bu hizmetlerin karasal hatlar üzerinden sunulan hizmetlere alternatif değil, bu hizmetleri tamamlayıcı nitelik sergilemelerine neden olmaktadır. Dolayısıyla, uydu hizmetleri karasal hatlara ikame olmaktan uzaktır.

TEİAŞ'ın yapmış olduğu savunma ile Türk Telekom'un savunmasında yer verdiği ve yukarıda 6, 7, 8, 9 numaralı başlıklar altında özetlenen diğer argümanlar, daha önce de ifade edildiği üzere, Rapor'un ilgili bölümlerinde değerlendirilmiştir.

H.3.2. İşlemin Niteliği Bakımından Yapılan Değerlendirme

Rekabet Kurulu'nun TEİAŞ'a ait fiber optik hatların 10 yıl süre ile kiraya verilmesi işlemi ile ilgili yapılan şikâyetin incelendiği 07-13/112-33 sayılı kararın gerekçesinde;

430 *"Rekabet hukuku bağlamında kontrol değişikliği, hisse veya malvarlığının satın alınmasıyla gerçekleştirilebileceği gibi, dosya konusu işlemde olduğu gibi uzun süreli kiralama sözleşmesi ile de gerçekleştirilmektedir. 1997/1 Sayılı Tebliğ'in 2. maddesinde "Bu tebliğ bakımından kontrol, ayrı ayrı ya da birlikte fiilen ya da hukuken bir teşebbüs üzerinde belirleyici etki uygulama olanağı sağlayan haklar, sözleşmeler veya başka araçlarla ve özellikle bir teşebbüsün malvarlığının tamamı veya bir kısmı üzerinde mülkiyet veya işletilmeye müsait bir kullanma hakkıyla veya bir teşebbüsün organlarının oluşumunda veya kararları üzerinde belirleyici etki sağlayan haklar veya kararları üzerinde belirleyici etki sağlayan haklar veya sözleşmelerle meydana getirilebilir."*

440 *hükmü yer almaktadır.*

Böyle bir durumda, uzun süreli bir kira sözleşmesiyle elde edilen kontrolün hisse veya mal varlıklarının satın alınmasıyla elde edilen kontrolle yönetim ve malvarlıkları üzerindeki haklar bakımından benzer öğeleri içermesi gerekir.

Dosya konusu işlemde 10 yıl süreyle kiralanacak olan iki çift aydınlatılmamış fiber, ihaleyi kazanan firma tarafından ucuna aktif transmasyon cihazları

bağlanmak suretiyle hizmet vermeye uygun hale gelecektir. Böylece, ihaleyi kazanacak firma gerek İstanbul-Ankara arasında data trafiğine gereksinim duyan firmalara, gerekse yurtdışı operatörlerle anlaşmak koşuluyla, yurtdışı geçiş gereksinim duyan firmalara ihale konusu fiberler üzerinden Türk Telekom hatlarına alternatif bir altyapı hizmeti verilebilecektir. Dolayısıyla, ihaleye konu olan fiberlerin devriyle birlikte ihaleyi kazanacak firma, 1997/1 sayılı Tebliğ'deki kontrol tanımına uyan bir şekilde, TEİAŞ'ın malvarlığının bir kısmı üzerinde (iki çift fiber) işletilmeye müsait bir kullanım hakkıyla belirleyici etki uygulama olanağına 10 yıllık bir süre için kavuşacaktır.

1998/5 sayılı Rekabet Kurulu Tebliği ile Değişik 1998/4 Sayılı Özelleştirme Yoluyla Devralmaların Hukuki Geçerlilik Kazanabilmeleri İçin Rekabet Kurumu'na Yapılacak Ön bildirimlerde ve İzin Başvurularında Takip Edilecek Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ'in 2. maddesinde "...bir teşebbüsün ortaklık paylarının ya da diğer hak ve araçların tümünün veya bir kısmının teşebbüsün üzerindeki kontrolü değiştirecek ya da karar organlarını etkileyecek şekilde yahut mal veya hizmet üretimine yönelik birimlerin özelleştirme yolu ile her türlü devri'nin Tebliğ kapsamında olduğu belirtilmektedir. Aynı Tebliğin 7. maddesinin ikinci fıkrasında "Özelleştirme yoluyla devirlerin Özelleştirme İdaresi Başkanlığı dışında diğer kamu kurum veya kuruluşlarınca gerçekleştirilmesi halinde de bu Tebliğ hükümleri uygulanır. Bu takdirde, bu Tebliğde Özelleştirme İdaresi Başkanlığınca yerine getirilmesi öngörülen yükümlülükler, devri gerçekleştirecek kamu kurum veya kuruluşunca yerine getirilir." ifadeleri yer almaktadır. İhaleyi gerçekleştiren TEİAŞ, devletin genel enerji ve ekonomi politikasına uygun olarak elektrik iletim faaliyetlerinde bulunmak amacıyla oluşturulan bir iktisadi devlet teşekkülüdür. TEİAŞ, telekomünikasyon sektöründe işletmecisi sıfatını haiz olmadan ve bu anlamda "bir imtiyaz sözleşmesi, telekomünikasyon ruhsatı ya da genel izne" sahip olmaksızın 406 sayılı Kanun'un 2 (a) maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Kamu kurum ve kuruluşlarının münhasıran verdikleri hizmetler ile ilgili olarak özel kanunları uyarınca kurdukları telekomünikasyon tesisleri'nin hükmü gereğince kendi kullanımı için söz konusu hatlara sahip olabilmektedir. İhale konusu fiberler daha önce de belirtildiği gibi ihaleyi kazanacak firma tarafından altyapı hizmetleri verilebilmesini sağlayacak niteliktedir. Bu anlamda TEİAŞ'ın sahip olduğu ve 2 çiftini kiralayacağı 5 çift fiberin 10 yıl süre ile kiralanması işleminin 1998/4 sayılı Tebliğ kapsamında hizmet üretimine yönelik bir birimin özelleştirilmesi olarak değerlendirilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır."

ifadelerine yer verilmektedir. Yukarıda yer verilen ifadelerden de anlaşıldığı üzere dosya konusu "...işlemin 1998/5 sayılı Tebliğ delaletiyle 1998/4 sayılı Tebliğ kapsamında özelleştirme yolu ile gerçekleştirilen bir devralma işlemi olduğu..." daha önceki Kurul kararı ile hüküm altına alınmıştır.

H.3.3. İşlemin Bildirim Yükümlülüğü Bakımından Yapılan Değerlendirme

Bilindiği gibi 1998/4 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinde "...Rekabet Kurumu'na ön bildirimde bulunulması zorunlu olan özelleştirme yolu ile devralma işlemlerinde ve ön bildirimde tabii olmamakla birlikte bu Tebliğ kapsamında olan özelleştirme yolu ile devralma işlemi taraflarının ilgili ürün piyasasındaki toplam pazar paylarının %25'i veya cirolarının 25 trilyon Türk Lirasını aşması halinde; devralma işlemlerinin hukuki geçerlilik kazanabilmeleri için Rekabet Kurulundan izin alınması zorunludur." ifadeleri yer almaktadır. Bu nedenle, devir işleminin hukuki olarak geçerlilik kazanabilmesi,

tarafların ilgili ürün pazarındaki ciro ve pazar payları Tebliğ’de yer verilen miktarları geçiyor ise, Rekabet Kurulu izni sonrasında gerçekleşebilecektir.

500 Türk Telekom tarafından 7.6.2007 tarih ve 2011 sayılı bilgi isteme yazısına cevaben gönderilen ve Rekabet Kurumu kayıtlarına 19.6.2007 tarih ve 4230 sayı ile giren yazıda yer verilen bilgilerden, 2006 yılında Türk Telekom’un, devre konu fiber optik kabloların da içerisinde yer aldığı pazardaki hizmetlerden, yalnızca uluslararası kapasite satışlarından dahi 2006 yılında elde edilen gelirin yaklaşık (.....) Avro (..... YTL⁷) düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır. Bir başka deyişle, devir konusu işlemin tarafı olan Türk Telekom’un pazar payı rakamlarına dahi bakılmaksızın, yalnızca ilgili ürün pazarının içerisinde yer alan hizmetlerden birisinden elde edilen gelir dahi Tebliğ’de yer verilen ciro eşiğinin aşılması için yeterlidir. Dolayısıyla, dosya konusu işlemin 1998/4 sayılı Tebliğ çerçevesinde hukuki geçerlilik kazanabilmesi için Rekabet Kurulu’ndan izin alınması gereklilik arz etmektedir.

H.3.4. 4054 Sayılı Kanun’un 7. Maddesi Bakımından Yapılan Değerlendirme

510 4054 sayılı Kanun’un 7. maddesinde;

“Bir ya da birden fazla teşebbüsün hâkim durum yaratmaya veya hâkim durumlarını daha da güçlendirmeye yönelik olarak, ülkenin bütünü yahut bir kısmında herhangi bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğuracak şekilde birleşmeleri veya herhangi bir teşebbüsün ya da kişinin diğer bir teşebbüsün mal varlığını yahut ortaklık paylarının tümünü veya bir kısmını ya da kendisine yönetimde hak sahibi olma yetkisi veren araçları, miras yoluyla iktisap durumu hariç olmak üzere, devralması hukuka aykırı ve yasaktır.”

ve bu maddeye dayanılarak çıkarılan 1997/1 sayılı Tebliğ’in 6. maddesinde de

520 *“...hâkim durum yaratmayan veya bir hâkim durumu güçlendirmeyen ve bunun sonucu olarak ülkede veya bir bölümünde etkin rekabeti önemli ölçüde engellemeyen birleşme veya devralmalara izin verilir...”*

ifadeleri yer almaktadır. Buna göre, inceleme konusu devralma işleminin ilgili pazarda hâkim durum yaratılarak veya hâkim durum güçlendirilerek etkin rekabeti önemli ölçüde engelleyip engellemediğinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu anlamda yapılacak analizlerde devir işlemi sonucunda ilgili pazar da etkin rekabetin önemli ölçüde engellenip engellenmediğinin tespiti bakımından;

- İşlem öncesinde hâkim durum mevcut değil ise, işlemle birlikte hâkim durum yaratılarak etkin rekabetin önemli ölçüde engellenip engellenmediği,
- 530 - İşlem öncesinde hâkim durum mevcut ise, işlemle birlikte hâkim durum güçlendirilerek etkin rekabetin önemli ölçüde engellenip engellenmediği

hakkında yapılacak değerlendirilmelere yer verilecektir.

H.3.4.1. Hâkim Durum Değerlendirilmesi

4054 sayılı Kanun’un 3. maddesinde hâkim durum, *“Belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü”* olarak tanımlanmıştır.

⁷ 31.12.2006 tarihinde geçerli olan Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası döviz alış kuru üzerinden hesaplanmıştır.

540 Bilindiği gibi, Türk Telekom'un telekomünikasyon şebekeleri üzerinden sunulan ulusal ve uluslararası ses iletimini ihtiva eden telefon hizmetleri ile kişisel telekomünikasyon tesisleri ile telekomünikasyon hizmetlerine ilişkin imtiyaz sözleşmeleri veya telekomünikasyon ruhsatları veya genel izinlerinde ilgili işletmeci tarafından kurulması öngörülen telekomünikasyon altyapısı hariç olmak üzere, tüm telekomünikasyon altyapısının kurulması ve işletilmesinde sahip olduğu hukuki tekeli 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu'nun 2. maddesinin (c) bendi uyarınca 31.12.2003 tarihinde kadar devam etmiştir.

550 Türk Telekom'un söz konusu tekel hakkının sona ermesi Telekomünikasyon Kurumu'nun diğer işletmelerin de altyapı kurması ve işletmesine olanak sağlayan mevzuat çalışmalarıyla hayata geçirilmiştir. Bu bağlamda, 26.8.2004 tarih ve 25565 sayılı resmi gazete yayımlanan Telekomünikasyon Hizmet ve Altyapılarına İlişkin Yetkilendirme Yönetmeliği ile Telekomünikasyon Kurumu'ndan gerekli lisansı almış ve genel izin kapsamında kayıtlanmış işletmelerin telekomünikasyon hizmeti yürütebileceği, telekomünikasyon altyapısı kurabileceği ve işletebileceği hükme bağlanmış; 7.9.2005 tarih ve 25929 sayılı resmi gazetede yayımlanan Telekomünikasyon Hizmet ve Altyapılarına İlişkin Yetkilendirme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile "*Altyapı işletmeciliği hizmetini yürütmek isteyen sermaye şirketleri, Kurum tarafından verilecek 2. Tip TR⁸ ile yetkilendirilir*" hükmü getirilmiştir. Bu bağlamda 12 firma⁹ altyapı işletmeciliği hizmeti alanında 2. Tip TR olarak bu alanda faaliyet göstermek için gerekli yetkilendirmeye sahip konuma gelmişlerdir. Ancak bununla birlikte, bugüne değin yalnızca bir alternatif işletmecinin altyapı hizmetleri işletmeciliği alanında faaliyetlerine başladığı tespit edilebilmiştir.

560 Şüphesiz, 4054 sayılı Kanun'da bahsedilen pazar gücünün en önemli göstergesi, tek başına yeterli olmamakla birlikte, teşebbüsün ilgili pazardaki pazar payıdır. Rapor'un İlgili Pazar Bölümü'nde de ifade edildiği üzere, devir konusu fiber optik kablolar; nihai kullanıcılar için internet erişim, data ve ses trafiğinin taşınması hizmetlerinin yanı sıra, kiralık devre hizmeti olarak da kullanıcılara hizmet verebilir konumda bulunmaktadır. Ancak devir konusu fiber optik kabloları diğer altyapı unsurlarından ayıran en temel özelliği yurtiçi trafiğin yurt dışına taşınmasına olanak sağlamasıdır. Bu anlamda, söz konusu hatlar, işletmecilerin yurtdışındaki yerleşik operatörlerden kapasite sağlamaları koşuluyla, yurt dışı trafiğin taşınması işlevini yerine getirme olanağına sahiptir. Dolayısı ile devir konusu fiber optik kabloların yer aldığı ilgili ürün pazarındaki pazar gücü;

1. Yurt dışı çıkış kapasitesi ile (sınırın diğer tarafından anlaşma sonucu sağlanan kapasite)
2. Yurt dışına çıkış için gerekli olan iletim altyapı kapasitesi

570 kavramları arasındaki farklılık nedeniyle, altyapı işletmecilerinin, 2 numaralı ifadelerde belirtilen şekilde, yalnızca yurt dışına çıkışa olanak sağlayan iletim altyapılarının kapasitelerinin karşılaştırılması (hesaplanması) ile ölçülecektir.

580 Daha önce de ifade edildiği üzere, Türk Telekom ve Memorex, yurt dışı çıkışlı fiber optik kablo altyapısına sahip iki ayrı işletmeci olarak bu alandaki faaliyetlerini sürdürmektedir.

⁸ Telekomünikasyon Ruhsatı

⁹06.07.2007 tarihi itibarı ile (<http://www.tk.gov.tr/doc/lisans/Kismialtyapi.html>.)

Türk Telekom, devir konusu fiber optik hatların yer aldığı İstanbul-Bulgaristan sınırı otoyol güzergâhının da 250 km uzunluğunda ITU G.652¹⁰ standardında (...) fiber elyaflı yeraltı tipi kabloya sahip olmanın yanısıra ayrıca, İstanbul-Edirne Devlet Yolu güzergâhında mülkiyeti TSK'ya ait olan 300 km uzunluğunda ITU G.652 standardında (...) fiber elyaflı kablonun (...) adedini de kullanmaktadır. Yine İstanbul-Hamitabad güzergâhında dosya kapsamında incelenmekte olan TEİAŞ'a ait 5 çift fiberin¹¹ ihale kapsamına alınmayan 3 çiftinin de Türk Telekom tarafından kullanıldığı bilinmektedir.

590 Bunun dışında Türk Telekom dosya konusu devir işleminin gerçekleşeceği güzergâh dâhil yurtdışına çıkışa imkân veren 4 ayrı güzergâhta fiber optik kablo altyapısına sahiptir. Ancak Rapor'un İlgili ürün pazarı ile ilgili bölümünde her ne kadar ilgili coğrafi pazar Türkiye olarak belirlenmişse de, en riskli durumun değerlendirilebilmesi bakımından, pazar payı hesabı, ayrıca devir konusu hatların yer aldığı güzergâhlardaki altyapılar içinde yapılacaktır.

Alternatif bir altyapı işletmecisi olan Memorex de yurt dışı çıkışına imkân sağlayan fiber optik kablo altyapısına sahiptir. Söz konusu teşebbüse ait İstanbul-Kapıkule güzergâhında 2 ayrı hatta serili (...x...) fiber kıl (toplam ...kıl) üzerinden aynı gruba ait Avrupa şirketi ile altyapı bağlantısı tesis edilerek altyapı hizmeti verilebilmektedir.

600 Türkiye'de kurulu altyapılar üzerinden, Türk Telekom ve Memorex'in, devir konusu hatların güzergâhı üzerinde sahip oldukları hatların (altyapıların) kapasiteleri göz önüne alınarak, pazar payı hesaplanılmasına geçmeden önce, söz konusu işletmecilere ait hatların aynı (karşılaştırılabilir) niteliklere haiz olduklarını açıklayıcı bir takım bilgilere yer verilmesi gerekli görülmektedir.

610 İstanbul-Bulgaristan güzergâhında serili bulunan devre konu fiberler, Türk Telekom'un ve Memorex'in ulusal şebekede kullandığı G.652 standartlarındaki fiberlerden farklı olarak G.653 ve G.655 standartlarındadır. ITU G.650 – ITU G.659 kodlu ITU tavsiyeleri optik fiber kabloların standartlarının belirlenmesi amacıyla yayınlanmış standartlar olup, bu standartlara sahip olan fiber kablolar üzerinden, gerekli transmisyon cihazlarının takılmasıyla, STM-64¹² hız sinyaline kadar ulaşılabilir. Anılan standartlar, teknik olarak farklılık arz etse de birbirine yakın özellikler içermektedir. Nitekim Türk Telekom tarafından gönderilen 19.6.2007 tarih ve 4230 sayılı yazıda *"G.653 tipi F/O¹³ kablolar üzerinde WDM uygulamaları yapılmasında, kablo karakteristiğinden kaynaklanan zorluklar ve sınırlamalar bulunmakla birlikte, sistem teknolojisindeki gelişime paralel olarak bu tip kablolar da uygun sistem tasarımları yapılarak WDM uygulamalarında kullanılabilir. G.655 tipi kablolar da WDM teknolojilerinin kullanımına uygundur."* ifadeleri kullanılarak bu durum teyit edilmektedir. Bu bağlamda, devre konu fiberler ile Türk Telekom ve Memorex'in mevcut fiberlerinin benzer niteliğe sahip olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla pazar payının hesaplanılmasında aynı tür niteliğe haiz altyapı 620 unsurlarının bir değerlendirilmesi/karşılaştırılması yapılacaktır.

¹⁰ Uluslararası Telekomünikasyon Birliği-ITU (International Telecommunication Union), Birleşmiş Milletler sistemi içerisinde faaliyet gösteren uluslararası bir örgüttür. G.652 ise ITU'nun Telekomünikasyon sektörünün dünya çapında standardizasyonundan sorumlu sürekli organı ITU-T'nin (ITU Telecommunications Standardization Sector) yayınladığı single-mode (SM) optik fiberler ve kabloların standartlarını belirleyen tavsiyesinin kodudur.

¹¹ Türk Telekom tarafından, İstanbul-Bulgaristan sınırı güzergâhındaki fiber optik kablonun İstanbul-Hamitabad arasındaki kısmının ITU G.653 SM, Hamitabad-Bulgaristan sınır arasındaki kısmının ise ITU G.655 SM standardında olduğu bildirilmiştir

¹² Yaklaşık 10 Gbit/sn

¹³ Fiber Optik.

Tablo1: Türk Telekom'un ilgili ürün pazarındaki pazar payı bilgileri

	Devir Konusu Kabloların Yer Aldığı Güzerghâta Yer Alan Fiber Optik Kıl Sayısı	Devir Konusu Kabloların Yer Aldığı Güzerghâh Bakımından Pazar Payları	Yurt Dışına Çıkış Sağlayan Bütün Hatlardaki Fiber Optik Kıl Sayısı	Yurt Dışına Çıkış Sağlayan Bütün Hatlar Bakımından Pazar Payları
Türk Telekom	(...)	% (...)	(...) ¹⁴	% (...)
Memorex	(...)	% (...)	(...)	% (...)
Toplam	(...)	% 100	(...)	% 100

Yukarıda yer alan Tablo'dan da anlaşıldığı üzere, yurt dışı çıkışlı fiber optik kablo altyapı (iletim) pazarında mevcut hatların yaklaşık %80'i Türk Telekom'a ait bulunmaktadır. Pazara yaklaşık 1 yıl önce dâhil olan Memorex hâlihazırda kurulu kapasitenin yaklaşık %20'sine yakın bir kapasiteyi tesis etmeyi başarabilmiştir. Ancak kurulu altyapı üzerinden geçen trafikler bakımından yapılacak bir analizde söz konusu %80'lik payın, Türk Telekom'un aynı ekonomik bütün içerisinde yer aldığı TTNNet A.Ş. vasıtasıyla sahip olduğu 3 milyon üzerindeki ADSL abonesinin varlığı ve yaratılan trafik göz önüne alındığında, çok daha yüksek rakamlara ulaşacağı çok açıktır. Bu durum elde edilen cirolar üzerinden de görülebilmektedir. Bu anlamda Türk Telekom'un pazarda çok büyük miktarlarda bir kapasite ile söz konusu kapasite üzerinden taşınan trafiğe sahip olduğundan bahsetmek yanlış olmayacaktır. Devir konusu hatların üzerinden ticari anlamda bir trafiğin geçmemesi ve bir ciro elde edilememesi karşısında, söz konusu hatların Türk Telekom'a katkısını ölçebilmek bakımından, yalnızca fiber optik kablo altyapılarının kapasitelerine dayalı bir karşılaştırma yapılması yeterli görülmüştür.

Bilindiği gibi, hâkim durum değerlendirmesinde, pazar payı dışında, yasal düzenlemeler ve fikrî ve sınaî mülkiyet hakları; üstün teknoloji ve etkinlik; dikey bütünleşme; ölçek ekonomileri; finansal kaynaklara erişim ve yatırım gereksinimi; reklâm, tanınırlık ve ürün farklılaştırması; firmanın büyüklüğü, gücü ve sunduğu ürünlerin çeşitliliği gibi giriş engelleri de pazar payı kriterine ek olarak dikkate alınmaktadır.

Bunun yanı sıra, Türk Telekom, telekomünikasyon sektöründe sadece altyapı hizmetleri alanında hizmet göstermemekte aynı zamanda bu altyapı üzerinden sağlanan perakende ve toptan hizmetlerin de en büyük sağlayıcısı durumundadır. Dolayısıyla, hâkim durumun doğrudan bir göstergesi olmamakla birlikte, Türk Telekom'un sektördeki dikey bütünleşmesi hâkim durumun varlığını destekler nitelikte bir unsurdur.

Aynı zamanda, bir kamu tekeli olarak telekomünikasyon alanında faaliyet göstermeye başlayan ilk teşebbüs olan Türk Telekom'un alanında sahip olduğu geniş altyapı ağından ve faaliyetlerine başladığından beri yaptığı yatırımlardan kaynaklanan bir batık maliyeti ile sağlamış olduğu ölçek avantajından bahsetmek yerinde olacaktır.

Türk Telekom'un fiziksel ve finansal büyüklük açısından ilgili pazarda telekomünikasyon ruhsatı alan firmalara nazaran finansal kaynaklara ulaşmada ve yatırım gereksinimini karşılamada da bir üstünlüğü olduğunu ifade etmek yanlış olmayacaktır. Aynı durumun, reklâm, tanınırlık ve ürün farklılaştırması için de geçerli olduğu anlaşılmıştır.

¹⁴ Türk Telekom yetkilileri ile yapılan görüşmede SMW3 denizaltı hattında (...) λ (lambda) kapasite bulunduğu fakat bunlardan biri üzerinde (.....), diğeri üzerinde (....) teknolojisi bulunduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla, bir kılın yaklaşık .... kapasitesine sahip olan ve üzerinde (.....) teknolojisi kurulu bulunan kıl kapasite hesaplanmasında dikkate alınmamıştır.

660 Yukarıda yer verilen bilgiler ve özellikle pazar payı bilgileri ışığında, Türk Telekom'un devir konusu işlem ile ilgili olarak tanımlanan pazarda, devir konusu işlem öncesinde hâkim konumda bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu anlamda devir konusu işlemin, Türk Telekom'un ilgili ürün pazarında ki hâkim konumunu güçlendirerek etkin rekabetin önemli ölçüde engellenmesine yol açıp açmadığının ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.

H.3.4.2. Hâkim Durum Güçlendirilerek Etkin Rekabetin Önemli Ölçüde Engellenip Engellenmediği Değerlendirmesi

Dosya konusu devir işlemi ile birlikte hâkim durumun güçlendirilerek *etkin rekabetin önemli ölçüde engellenip engellenmediğinin* tespit edilmesinde üzerinde durulacak konular aşağıdaki gibidir:

- 670 1. Alternatif altyapı işletmecilerinin faaliyetleri
2. Devir konusu hatların Türk Telekom'un mevcut kapasitesine olan etkisi
3. Devir konusu hatların kapasitesinin Memorex'in kapasitesi ile karşılaştırılması
4. TEİAŞ'ın mülkiyetindeki devir konusu hatlar ile benzer niteliği haiz aynı ve farklı güzergâhlardaki diğer fiber optik hatların mevcudiyeti
5. Gelişen teknoloji ile hatların kapasitelerinde kısa sürede meydana gelebilecek artışlar
6. Alternatif işletmecilerin devir konusu hatlara ilişkin taleplerinin belirsizliği
7. Uluslararası trafik taşımak isteyen alternatif işletmeciler bakımından hâlihazırdaki talebin yapısı
- 680 8. Altyapı hizmeti sunan işletmecilerin yurt dışı çıkış kapasiteleri
9. Yurt dışı çıkışlar için sınırın diğer tarafındaki kapasite olanakları

H.3.4.2.1. Alternatif altyapı işletmecilerinin faaliyetleri

Bilindiği gibi yerleşik operatör dışında altyapı unsurlarına (örneğin kiralık hatlar) sahip olabilecek alternatif işletmecilerin varlığı, sektörün serbestleşmesi bakımından çok büyük önem arz etmektedir.

690 Türk Telekom'un telekomünikasyon şebekeleri üzerinden sunulan ulusal ve uluslararası ses iletimini ihtiva eden telefon hizmetleri ile kişisel telekomünikasyon tesisleri ile telekomünikasyon hizmetlerine ilişkin imtiyaz sözleşmeleri veya telekomünikasyon ruhsatları veya genel izinlerinde ilgili işletmeci tarafından kurulması öngörülen telekomünikasyon altyapısı hariç olmak üzere, tüm telekomünikasyon altyapısının kurulması ve işletilmesinde sahip olduğu hukuki tekeli 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu'nun 2. maddesinin (c) bendi uyarınca 31.12.2003 tarihinde kadar devam etmiştir.

700 Türk Telekom'un söz konusu tekel hakkının sona ermesi Telekomünikasyon Kurumu'nun diğer işletmelerin de altyapı kurması ve işletmesine olanak sağlayan mevzuat çalışmalarıyla hayata geçirilmiştir. Bu bağlamda, 26.8.2004 tarih ve 25565 sayılı resmi gazete yayımlanan Telekomünikasyon Hizmet ve Altyapılarına İlişkin Yetkilendirme Yönetmeliği ile Telekomünikasyon Kurumu'ndan gerekli lisansı almış ve genel izin kapsamında kayıtlanmış işletmelerin telekomünikasyon hizmeti yürütebileceği, telekomünikasyon altyapısı kurabileceği ve işletebileceği hükme bağlanmış; 7.9.2005 tarih ve 25929 sayılı resmi gazetede yayımlanan Telekomünikasyon Hizmet ve Altyapılarına İlişkin Yetkilendirme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile "Altyapı işletmeciliği hizmetini yürütmek

isteyen sermaye şirketleri, Kurum tarafından verilecek 2. Tip TR ile yetkilendirilir” hükmü getirilmiştir. Dolayısıyla, hâlihazırda yasalardan kaynaklı bir giriş engelinin bahsetmek olanaklı değildir. Ayrıca, ilgili pazarda fikrî ve sınaî haklardan kaynaklı bir giriş engeli de bulunmamaktadır.

710 Bu bağlamda 12 firma altyapı işletmeciliği hizmeti alanında 2. Tip TR olarak bu alanda faaliyet göstermek için gerekli yetkilendirmeye sahip konuma gelmişlerdir. Ancak bununla birlikte, bugüne değin Türk Telekom haricinde, yalnızca bir işletmecinin altyapı hizmetleri işletmeciliği alanında fiili olarak faaliyet gösterdiği tespit edilebilmiştir.

Türk Telekom dışında altyapı işletmeciliği faaliyetini fiilen kendi altyapısı üzerinden gerçekleştiren Memorex firmasının sahip olduğu altyapı-fiber optik kıllarla ilgili bilgilerin açıklığa kavuşturulması amacıyla ilgili şirketten 10.5.2007 tarih ve 1611 sayılı yazı ile bilgi istenmiş ve Rekabet Kurumu kayıtlarına 18.5.2007, 21.5.2007, 18.6.2007 tarih ve 3555, 3598, 4165 sayılar ile intikal eden cevabi yazılarda;

- 720 – 6.3.2006 tarih ve TR-02-AİH-004 sayılı Altyapı işletmeciliği Hizmet Ruhsatı sahibi olan MTCTR Memorex Telekomünikasyon San. ve Tic. Ltd. Şti.’nin Fiber Optik Kablo Geçiş Hakkı düzenlemeleri çerçevesinde İstanbul Kapıkule arasında mülkiyeti kendisine ait ve yedekli olmak üzere (...x...) fiber kila sahip olduğu (iki yarı güzergâhtan (...)'er çift fiber optik kablo olmak üzere toplam (...) çift kıl),
- Bu kılardan üzerinden aynı gruba ait Avrupa şirketi ile altyapı bağlantısının kurularak hizmet verilebileceği,
- Hâlihazırda bu şebeke üzerinden 2xSTM-1 ve 1xE-3 kapasiteli hizmetlerin çeşitli firmalara¹⁵ verilmekte olduğu, talepler doğrultusunda E-1, E-3, STM-1, STM-4, STM-16, STM-64 kapasiteli hizmetlerin de sunulabileceği,
- 730 – Hali hazırda Bulgaristan sınırından itibaren (...x....) düzeyinde kapasiteyi taşıyacak kartları yerleştirmiş durumda olduğu, istenmesi halinde Bulgaristan sınırından itibaren yurtdışı güzergâhına taşınabilecek kapasitenin ise (...x....) olduğu,
- Gün itibarıyla bu şebeke üzerinden Türk Telekom’a (...x....) hizmet verildiği, diğer STM-64 düzeyindeki kapasitenin yaklaşık (...x....) düzeyindeki kapasitesi yurt dışı çıkışı yapan diğer müşterilere ayrıldığı,
- Arzu edildiği takdirde geri kalan (...x....) düzeyindeki kapasitenin derhal devreye alınabileceği,
- Uluslararası birçok işletmeci ile ortaklıkları olduğu ve Avrupa’nın tüm ülkelerinde pop noktaları bulunduğu, istenilen her noktaya ulaşabildikleri

740 ifadelerine yer verilmiştir.

Şirket yetkilileri ile 25.5.2007 tarihinde İstanbul şirket merkezinde yapılan görüşmede ise, şirketin İstanbul-Edirne güzergâhında, (...) çift fiber kıl bulunduran iki ayrı altyapısından birisinin tamamlandığı, diğerinin ise tamamlanma aşamasında olduğu ifade edilmiştir. 7.6.2007 tarihinde yapılan görüşmede ise ikinci hattın inşasının da tamamlandığı anlaşılmıştır. Hâkim Durum Değerlendirmesi’ne ilişkin bölümde yer verildiği üzere, Memorex, kapasite olarak, yurt dışı çıkışlı fiber optik kablo altyapısı pazarının %20’sine tekabül eden bir altyapı tesis etmiştir. Bunun yanı sıra yurt dışı

¹⁵ İlgili yazıda hâlihazırda (.....) (..... Tic. A.Ş.), ... ve .....’a (..... Hizmetleri A.Ş.) 2xSTM-1 ve 1xE-3 düzeyinde hizmet verildiği ifade edilmektedir.

750 çıkış kapasitesi bakımından ise Memorex'in aynı ekonomik bütünlük içerisinde yer aldığı grup şirketleri vasıtasıyla, Türk Telekom'un mevcut kapasitesinin dahi üzerinde bir büyüklüğe ulaştığı tespiti yanlış olmayacaktır. Bu anlamda, alternatif işletmecilerin mevcut kapasite durumları, söz konusu işletmecilerin varlığının devir işleminin değerlendirilmesinde dikkate alınmasını gerekli hale getirmektedir.

H.3.4.2.2. Devir konusu hatların Türk Telekom'un mevcut kapasitesine olan etkisi

760 Daha önce de ifade edildiği üzere, TEİAŞ'a ait devir konusu hatların üzerinden ticari anlamda bir trafiğin geçmemesi ve bir ciro elde edilememesi karşısında, söz konusu devir işlemi ile birlikte Türk Telekom'a söz konusu hatlardan kaynaklanan bir ciro, pazar payı ya da müşteri devri söz konusu olmayıp, yalnızca Türk Telekom'un mevcut kapasitesinde bir artış yaşanacaktır. Bahse konu kapasite artışı, işletmecinin yurt dışı çıkış kapasitesinin değil (bu ancak sınırın diğer tarafından kapasite satın alınması ile mümkün), yurt dışına çıkış için gerekli iletim hatlarının kapasitesinin artışı olarak düşünülmelidir.

Türk Telekom'un toplam yurt dışı çıkış kapasitesinin yaklaşık %(...) ü karasal hatlar üzerinden olmakla birlikte hâlihazırda fiili kullanım bakımından karasal hatların kapasite kullanım oranı yaklaşık %(...) larde seyretmektedir.

Tablo 2: İlgili Ürün Pazarında Devir Öncesi Pazar Payları

Firma	Devir Konusu Kabloların Yer Aldığı Pazarda Yer Alan Fiber Optik Kıl Sayısı	Devir Konusu Kabloların Yer Aldığı Pazardaki Paylar	Yurt Dışına Çıkış Sağlayan Hatlardaki Fiber Optik Kıl Sayısı	Yurt Dışına Çıkış Sağlayan Hatlar Bakımından Pazar Payları
Türk Telekom	(...)	% (...)	(...)	% (...)
Memorex	(...)	% (...)	(...)	% (...)
TEİAŞ ¹⁶	4	-	(...)	-
Toplam	(...)	% 100	(...)	% 100

Tablo 3: İlgili Ürün Pazarında Devir Sonrası Oluşacak Pazar Payları

Firma	Devir Konusu Kabloların Yer Aldığı Pazarda Yer Alan Fiber Optik Kıl Sayısı	Devir Konusu Kabloların Yer Aldığı Pazardaki Paylar	Yurt Dışına Çıkış Sağlayan Hatlardaki Fiber Optik Kıl Sayısı	Yurt Dışına Çıkış Sağlayan Hatlar Bakımından Pazar Payları
Türk Telekom	(...)	% (...)	(...)	% (...)
Memorex	(...)	% (...)	(...)	% (...)
Toplam	(...)	% 100	(...)	% 100

770 Devir konusu hatların Türk Telekom'un kapasitesine yapmış olduğu katkı yukarıda yer verilen Tablo'larda yer almaktadır. Görüldüğü üzere, hatların devri ile Türk Telekom'un kapasitesinde yaklaşık %(...)-%(...) arasında çok az bir artış yaşanmıştır.

Bu anlamda devir konusu fiber optik kabloların Türk Telekom'a katkısı, esasen pazar payı ya da kapasite artışından ziyade, Türk Telekom'un trafik büyüklüğü dikkate alındığında, mevcut hatların (özellikle arıza durumlarına karşı) yedeklenmesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

¹⁶ Devre konu olan TEİAŞ'a ait fiberler üzerinden devir işlemi öncesinde herhangi bir altyapı hizmeti verilmediğinden bu fiberlere pazar payı atfedilmemiştir.

H.3.4.2.3. Devir konusu hatların kapasitesinin Memorex'in kapasitesi ile karşılaştırılması

780 Aşağıda yer verilen Tablo'dan görüldüğü üzere, Memorex devre konu hatların sağlayacağı kapasitenin yaklaşık (...) katını alternatif işletmecilere/nihai kullanıcılara sunabilecek kapasiteye sahip durumdadır.

Tablo 4: Devir konusu kabloların kapasitelerinin Memorex'in mevcut kapasitesi ile karşılaştırılması

FİRMA	Yurt Dışına Taşımada Kurulu Kapasite	Fiber Optik Kıl Sayısı	Fiber Optik Kablo Standardı
Memorex	(...) x (...)	(...)	G.652
TEİAŞ	(...)	4	G.653, G.655

790 Bu anlamda devre konu hatların Türk Telekom tarafından kiralanması halinde, işlem sonucunda nihai kullanıcılar bakımından özellikle fiyatlar bakımından bir artış yaşanacağını söylemek olanaklı görülmemektedir. Çünkü söz konusu fiber optik kabloların alternatif bir işletmeci tarafından alınması durumunda Türk Telekom'a karşı rekabet bakımından ortaya çıkabilecek kapasitenin (...) katı hâlihazırda bir alternatif işletmeci tarafından sağlanmış durumdadır. Söz konusu işletmecinin mevcut trafik miktarları göz önüne alındığında, kısa dönemde piyasadaki rekabetin devir işlemi nedeniyle önemli ölçüde etkilenmesi mümkün görünmemektedir. Alternatif işletmecilerin Memorex benzeri altyapıları kurabilecekleri, Memorex'in mevcut kapasitesini artırabileceği, hâlihazırda kamu kurumlarının elinde mevcut diğer fiber optik altyapıların altyapı işletmecilerinin hizmetine sunulabileceği göz önüne alındığında, uzun dönem bakımından da hâlihazırdaki devir işleminin rekabet üzerindeki etkilerinin de rekabeti kısıtlayıcı olabileceğinden bahsetmek olanaklı görünmemektedir.

H.3.4.2.4. TEİAŞ'ın mülkiyetindeki devir konusu hatlar ile benzer niteliği haiz aynı ve/veya farklı güzergâhlardaki diğer fiber optik hatların mevcudiyeti

800 7.2.2007 tarih ve 984 sayılı TEİAŞ tarafından gönderilen "Babaeski (Türkiye)-Yunanistan sınırı arasında yeni tesis edilen 420 kV Enerji iletim Hattındaki OPGW içinde (...) fiber bulunmaktadır. Özetle TEİAŞ'ın elinde; Hamitabad-Bulgaristan (sınır) ve Babaeski (Türkiye)-Yunanistan sınır arasında alternatif ikame edilebilecek F/O kablolar mevcuttur." ifadeleri yer almakta, 19.4.2007 tarih ve 2820 sayılı diğer bir TEİAŞ yazısında ise benzer bir şekilde "... yine Babaeski-Yunanistan sınır arasında yeni tesis edilen 420 kV enerji iletim hattında tamamı TEİAŞ tasarrufunda olan her iki toprak telinde de (...) fiberli olmak üzere toplam (...) fiberli optik kablo bulunmaktadır" ifadeleriyle yukarıdaki ifadeler tekrarlanmaktadır.

810 Bilindiği gibi, ihaleyi gerçekleştiren TEİAŞ, devletin genel enerji ve ekonomi politikasına uygun olarak elektrik iletim faaliyetlerinde bulunmak amacıyla oluşturulan bir iktisadi devlet teşekkülüdür. TEİAŞ, telekomünikasyon sektöründe işletmeci sıfatını haiz olmadan ve bu anlamda "bir imtiyaz sözleşmesi, telekomünikasyon ruhsatı ya da genel izne" sahip olmaksızın 406 sayılı Kanun'un 2 (a) maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Kamu kurum ve kuruluşlarının münhasıran verdikleri hizmetler ile ilgili olarak özel kanunları uyarınca kurdukları telekomünikasyon tesisleri"nin hükmü gereğince **kendi kullanımı** için söz konusu hatlara sahip olabilmıştır. Yukarıda yer verilen yazılardan TEİAŞ'ın elindeki fiber optik kablo altyapısının devir konusu hatlarla sınırlı olmadığı anlaşıldığı gibi, TEİAŞ dışındaki bazı kamu kurumlarının elinde de altyapı işletmecilerinin hizmetine sunulabilecek başka altyapıları unsurlarının da mevcut olduğu bilinmektedir. Bu anlamda, uzun dönem açısından yapılacak analizler bakımından önemli olabilecek olan mevcut

diğer hatlarında altyapı işletmecilerinin hizmetine sunulabileceği öngörüsü, aynı zamanda hâlihazırdaki hatların devrinin kısa dönem içinde piyasadaki rekabetin önemli ölçüde engellenmesine neden olmayacağı tespitinde de güçlendirici bir rol oynamaktadır.

H.3.4.2.5.Gelişen teknoloji ile hatların kapasitelerinde kısa sürede meydana gelebilecek artırımlar

830 Bilindiği gibi, altyapı işletmeciliği piyasasında faaliyet göstermek isteyen işletmecilerin, üzerinden trafikleri taşıyabilecekleri altyapı unsurlarına ihtiyaçları bulunmaktadır. Söz konusu hatların sayısı/kapasitesi ise, işletmecinin üzerinden taşımak istediği trafiğin miktarına göre belirlenmektedir. Ancak piyasaya girmek isteyen işletmecilerin hâlihazırda kurulu hatların sayısına ulaşmaksızın dahi, az sayıdaki fiber optik kıl üzerinden kapasite olarak oldukça yüksek miktarlara ulaşması mümkündür. Bir başka deyişle esasen bir hattın kapasitesi, hattın niteliğinin uygun olması halinde, kabloların uçlarına takılacak cihazlara göre değişiklik gösterebilmektedir.

840 Bilindiği gibi İstanbul-Bulgaristan güzergâhında serili bulunan devre konu fiberler, Türk Telekom'un ve Memorex'in ulusal şebekede kullandığı G.652 standartlarındaki fiberlerden farklı olarak G.653 ve G.655 standartlarındadır. ITU G.650 – ITU G.659 kodlu ITU tavsiyeleri optik fiber kabloların standartlarının belirlenmesi amacıyla yayınlanmış standartlar olup bu standartlara sahip olan fiber kablolar üzerinden, esasen gerekli transmisyon cihazlarının takılmasıyla, STM-64 hız sinyaline kadar ulaşabilmektedir.

Ancak bu noktada, WDM¹⁷ teknolojisinden bahsetmek yararlı olacaktır. WDM, fiber optik iletişimde, bir fiber üzerinde taşınan optik taşıyıcı sinyallerinin, çeşitli sinyalleri taşımak için lazer ışığının değişik dalga boylarını (renkler) kullanarak, çoğaltılması teknolojisidir. Bu teknoloji bir fiber üzerinde iki taraflı iletişimi sağlanmasının yanı sıra kapasitenin herhangi bir fiziksel değişiklik olmadan artırılmasını sağlamaktadır. Günümüzde, teorik olarak, WDM teknolojisi kullanılarak bir fiber üzerinden 160 kadar sinyal gönderilebilmesi olanaklıdır. Dolayısıyla, teorik olarak bir çift 10 Gbit/s (STM-64) kapasiteye sahip fiber, kablonun teknolojisinin de uygun olması kaydıyla, 1,6 TBit/s (160xSTM-64) kapasiteye ulaşabilmektedir. Bu anlamda, örneğin Telekom altyapısına sahip bir firma, fiberlerin ucuna takacağı multiplexer ve demultiplexer cihazlarının modelini yükselterek hiçbir ek fiziki yatırıma gerek olmadan kapasitesini artırma olanağına sahip olabilmektedir. Bu anlamda pazara girmek isteyen işletmeciler bakımından az sayıda fiber optik kablo ile de belirli kapasitelere ulaşmak olanaklı hale gelmektedir. Bu anlamda az sayıdaki fiber optik kabloların üzerinden dahi çok yüksek miktarlarda trafik taşınabileceğini söylemek yanlış olmayacaktır.

H.3.4.2.6.Alternatif işletmecilerin devir konusu hatlara ilişkin taleplerinin belirsizliği

860 Dosya konusu fiber optik hatların, Türk Telekom dışında başka bir alternatif işletmeci tarafından talep edilip edilmediği, yapılacak inceleme bakımından önem taşımaktadır. Daha öncede ifade edildiği üzere, gerekli yetkilendirme düzenlemeleri sonrasında halen 12 adet işletmeci altyapı işletmeciliği faaliyetinde bulunmak üzere Telekomünikasyon Kurumundan izin almış bulunmaktadır. Söz konusu işletmecilerin ilgili alanda faaliyet göstermeleri için ya yeni bir altyapı tesis etmeleri ya da mevcut altyapılar üzerinde söz konusu hizmeti vermeleri gerekmektedir. Devir konusu işlem, hâlihazırda mevcut altyapılar üzerinden faaliyet göstermek isteyen işletmeciler için

¹⁷ Wavelength Division Multiplexing

870 kullanabilecekleri alternatiflerden birisini oluşturmaktadır. Bu anlamda söz konusu hatlara ilişkin talebin mevcudiyeti, yapılacak değerlendirmelerde ayrıca göz önüne alınmıştır.

880 TEİAŞ'a ait "Ankara II (Sincan)- Temelli- Dokurcun- Adapazarı- Paşaköy- Zekeriyaköy- Alibeyköy -Habipler- Unimar- Hamitabad- Bulgaristan(sınır)" güzergâhında serili bulunan iki çift (dört adet) optik fiber kablonun 10 yıl süreyle kiraya verilmesi için 22.11.2006 tarihinde düzenlenen ihale sonrasında, İstanbul-Bulgaristan (sınır) güzergâhı için 25.1.2007 tarihinde yapılan açık artırma aşamasına ihaleyi kazanan Türk Telekom dışında, altyapı işletmeciliği lisansına sahip olan Tellcom ile Vodafone Telekomünikasyon Altyapı Hizmetleri A.Ş. (Vodafone)'nin de katıldıkları bilinmektedir. Bir başka deyişle söz konusu hatların altyapı işletmeciliği lisansına sahip olan diğer bazı işletmeciler tarafından da talep edildiği anlaşılmaktadır¹⁸.

890 Ancak, Rekabet Kurumu'na 29.11.2006 tarih ve 8098 sayı ile yapılan şikâyet başvurusunun da sahibi olan ihale katılımcılarından Tellcom, ihalede en yüksek teklifi veren ikinci firma olmasına rağmen, işlemin Rekabet Kurumunca nihai incelemeye alınması ile uzayan süreç nedeniyle teklif sürelerinin uzatılması için kendisine TEİAŞ tarafından yapılan fiyat tekliflerinin geçerlilik süresinin uzatılması talebine olumlu yanıt vermemiştir. Bir başka deyişle kiralama işleminin Türk Telekom ile gerçekleştirilmesinin mümkün olmaması halinde (Rekabet Kurulu kararı veya başkaca bir sebeple), kendisine sözleşme yapılması teklifi götürülecek olan Tellcom, ihalede vermiş olduğu fiyat teklifinin süresinin uzatılması teklifini kabul etmeyerek, olası bir fiber optik hatları kiralama hakkından feragat etmiştir. Bu anlamda nihai inceleme sürecinde ihalede teklif veren işletmecilerin taleplerinin halen geçerli olup olmadığıнын yeniden tespit edilmesinin gerekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

900 Ancak, 17.4.2007 tarih ve 1374 sayılı yazı ile Tellcom'dan ve 1375 sayılı yazı ile ihalede teklif veren bir diğer işletmeci olan Vodafone'dan "...nihai incelemeye alınan güzergâh için verilen tekliflerin geçerli olup olmadığı, taleplerinin devam edip etmediği hakkında bilgi ile ihale konusu güzergâhın kapasitesine ilişkin öngörülerini ile birlikte konu hakkında iletmek istedikleri diğer bilgi, belge ve görüşlerinin Kuruma intikal ettirilmesine yönelik olarak" talep edilen bilgilere ilişkin herhangi bir cevabi yazı Kuruma ulaşmamıştır. Bir başka deyişle her iki firmada taleplerinin halen devam edip etmedikleri yönündeki soruları cevapsız bırakmışlardır.

Bilindiği gibi devir konusu fiber optik kabloların kapasite, altyapı oluşturma ve/veya yedekleme amacıyla da olsa, altyapı unsuru olarak altyapı işletmecilerinin kullanımına sunulması, her hal ve karda Türkiye'de yerleşik işletmecilerin yurt içi veya yurtdışı trafiklerinin daha güvenli ve/veya hızlı taşınmasına katkıda bulunacaktır. Bu anlamda devir konusu hatlara Türk Telekom haricinde talep olmaması ve hatlarında Türk Telekom'a devrine izin verilmemesi, Türkiye'de kurulu mevcut altyapı kapasitesinin nihai kullanıcılar ve/veya işletmeciler lehine olacak bir iyileştirmeyi kısıtlayıcı bir gelişmeyi (riski) de beraberinde gündeme getirecektir.

---

¹⁸ TEİAŞ'a ait "Ankara II (Sincan)- Temelli- Dokurcun- Adapazarı- Paşaköy- Zekeriyaköy- Alibeyköy -Habipler- Unimar- Hamitabad- Bulgaristan(sınır)" güzergâhında serili bulunan iki çift (dört adet) optik fiber kablonun 10 yıl süreyle kiraya verilmesi için 22.11.2006 tarihinde düzenlenen ihale sonrasında, İstanbul-Bulgaristan (sınır) güzergâhı için 25.01.2007 tarihinde yapılan açık artırma aşamasına ihaleyi kazanan Türk Telekom dışında, altyapı işletmeciliği lisansına sahip olan Tellcom İletişim Hizmetleri A.Ş. ile Vodafone Telekomünikasyon Altyapı Hizmetleri A.Ş. (Vodafone)'nin de katıldıkları bilinmektedir. Vodafone'nun açık artırmanın (...) turunda, Tellcom'un ise (...) turda (.....) Avro bedelle ihaleden çekilmesi ile ihalede yalnız kalan Türk Telekom, (.....) Avro ile en yüksek teklif sahibi olarak ihaleyi kazanmıştır.

910 **H.3.4.2.7. Uluslararası trafik taşımak isteyen alternatif işletmeciler bakımından hâlihazırdaki talebin yapısı**

Uluslararası kapasite hizmetleri çoğunlukla, uluslararası internet ağına bağlanabilmek amacıyla internet servis sağlayıcıları, uluslararası ya da uzak mesafe ses hizmeti sağlayan işletmeciler tarafından ya da GSM operatörleri gibi büyük hacimli ses trafiği yaratan işletmecilere toptan uluslararası ses iletim hizmeti veren taşıyıcılar tarafından kullanılmaktadır. Bunlara ek olarak yine bu hizmetler sıklıkla olmamakla birlikte üniversiteler arası veri ağı oluşturulması (GEANT vb.) gibi özel fonksiyonlu projelerin gerçekleştirilmesinde de kullanılmaktadır.

920 Türk Telekom tarafından sağlanan bilgilerde, Türk Telekom'un yurt dışı çıkışlarının (uluslararası kapasite) %(...)'i internet altyapısının uluslararası bağlantıları, %(...) oranında uluslararası kapasite satışları ve %(...) oranında da uluslararası ses devreleri için kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda yer verilen verilerden de anlaşılacağı üzere, uluslararası kapasitenin büyük oranda kullanıldığı katma değerli hizmet, internet erişim hizmetleridir. Bu internet erişiminin ise büyük oranda TTNNet'in sahip olduğu 3 milyonun üzerindeki ADSL abonesinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

930 Daha önce de ifade edildiği üzere, ülkemizde uluslararası kapasiteye ihtiyaç duyan işletmeciler çoğunlukla GSM operatörleri ya da bu operatörlere hizmet veren işletmeciler, uzak mesafe ses hizmeti sunan işletmeciler ve internet servis sağlayıcılardır. Memorex firmasından gelen bilgiler de bu bilgiyi doğrular niteliktedir. Memorex gönderdiği yazıda hâlihazırda (.....) ve (.....)'a 2xSTM-1 ve 1xE-3 düzeyinde hizmet vermektedir. Söz konusu firmalar uluslararası ses iletimi ve internet servis sağlayıcılığı işinde faaliyet gösteren işletmelerdir.

940 Türk Telekom'un taşıdığı yüksek miktarlardaki trafiğin, alternatif işletmeciler için pazardan pay kapma bakımından önemi bakımından yapılacak değerlendirmelerde, Türk Telekom'un taşıdığı trafiğin çoğunluğunun kendisinin diğer hizmetlerinden kaynaklandığının tespiti önem kazanmaktadır. Buna karşın alternatif işletmeci Memorex'in yurt dışı trafik taşıma hizmeti (dışarıdan gelen ve Türkiye'de sonlanan trafiklerde dâhil olmak üzere) sahip olduğu kapasite ile kıyaslandığında oldukça az kalmaktadır. Bu anlamda devir konusu hatlara alternatif bir işletmecinin sahip olması durumunda ortaya çıkacak rekabetçi baskı ya da kapasite, hâlihazırda Memorex tarafından sunulmasına rağmen, bu işletmecinin karşıladığı talep henüz yeterli seviyelere ulaşmamıştır. Bu anlamda devir konusu kabloların Türk Telekom'a devredilmesi ile rekabetin önemli ölçüde engellenmesi gibi bir tespitin yapılması mümkün olmamıştır.

H.3.4.2.8. Altyapı hizmeti sunan işletmecilerin yurt dışı çıkış kapasiteleri ile yurt dışına çıkışlar için sınırın diğer tarafındaki kapasite temin olanakları

950 Rapor'un pazar gücünün ele alındığı bölümünde de ifade edildiği üzere, altyapı işletmecilerinin yurtdışına trafik taşıyabilmeleri (ya da yurt dışından gelen trafiği Türkiye'de sonlandırabilmeleri için) hem yurt içinde gerekli altyapı unsurlarına hem de yurt dışı çıkışlar için gerekli kapasitelere sahip olmaları ile mümkündür. Bu anlamda;

- yurt dışı çıkış kapasitesi (sınırın diğer tarafından anlaşma sonucu sağlanan kapasite) ile
- yurt dışına çıkış için gerekli olan iletim altyapı kapasitesi

kavramları birbirinden farklıdır.

Öte yandan, Türk Telekom'un, hâlihazırda yurt dışı çıkışını Bulgaristan ve Yunanistan sınırlarından karasal hatlar üzerinden ve MedTürk ve SMW3 denizaltı hatları üzerinden sağladığı bilinmektedir. Memorex ise yurt dışı çıkışlarını İstanbul-Bulgaristan güzergâhında yer alan kendine ait fiber optik kablo altyapısı üzerinden gerçekleştirmektedir.

Tablo 5: Yurt dışı çıkış kapasite ve kapasite kullanım oranları¹⁹

A	B	C	D	E	F	G
İşletmeci	Yurt Dışı Çıkışa Uygun Hatların Güzergâhları ¹	Yurt Dışına Taşımada Kurulu Kapasite ²	Hattın sayısı/nitelik ³	Kapasite Kullanımı ⁴	Kapasite Kullanım Oranı ⁵	Kapasite Kullanımı Üzerinden Oluşan Pay
Memorex	İstanbul-Bulgaristan (Kapıkule)	...	...	...	...	...
Türk Telekom	Bulgaristan	...	...	...	...	...
	Yunanistan	...	...	...	...	
	MedTürk (İstanbul-Katanya/İta.)	...	...	...	...	
	SMW3 (Marmaris-Hanya/Yun._Mazara/İta.)	...	...	...	...	
	TT Toplam	...	...	...	...	
Pazar Toplamı		...	...	...	...	100%

Yukarıda yer verilen Tablo'dan da görüldüğü üzere Memorex ile Türk Telekom arasında yurt dışına çıkış kapasitesi bakımından önemli bir fark bulunmamaktadır. Hatta Memorex'in sınırın diğer tarafında sahip olduğu kapasitenin Türk Telekom'un toplam kapasitesinden dahi fazla olduğu görülmektedir. İki işletmeci arasındaki temel fark ise Türk Telekom'un yurt dışına çıkışlar için 4 ayrı güzergâhta altyapı olanağına sahip olmasıdır ki bu durum hatlarda meydana gelebilecek arızalar bakımından işletmeciye trafiği diğer hatlara yönlendirmek gibi önemli bir avantaj sağlamaktadır.

İlgili Pazar Bölümünde ifade edildiği üzere, altyapı işletmecisinin sahip olduğu fiber optik kabloların sınıra kadar döşenmiş olması bu ülkelerden diğer ülkelere geçişi sağlayan başka bir bağlantı olmadan tek başına bir anlam taşımamaktadır. Ancak pazara girecek alternatif işletmeciler bakımından hâlihazırda gerek Bulgaristan'da gerekse Yunanistan'da²⁰ birden fazla altyapı alternatifi olduğundan her iki karasal hat üzerinden de kolaylıkla uluslararası bağlantının sağlanabileceği anlaşılmaktadır.

Dosya kapsamındaki belgelerden, Bulgaristan sınırından Avrupa güzergâhına Memorex'in taşıyabileceği kapasitenin (.....) olduğu anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra Türk Telekom Bulgaristan sınırından bir diğer alt yapı işletmecisi olan Pantel firmasından (...) Gbps'lik kapasite almaktadır. Yapılan incelemede Macaristan menşeli Pantel firmasının fiber altyapı şebekesini Bulgaristan'a kadar getirdiği, bunun yanı sıra Bulgaristan yerleşik telekomünikasyon operatörü BTC'nin de kiralık kapasite hizmeti verdiği anlaşılmıştır. Dolayısıyla Bulgaristan sınırından Avrupa ve Amerika güzergâhına doğru bir kapasite sorunu mevcut değildir.

Yunanistan tarafında da benzer bir şekilde yerleşik telekomünikasyon operatörü olan OTE ile bir Yunan-İtalyan (PPC SA.-Wind SPA.) ortaklığı olan Tellas SA.'nın uluslararası kapasite hizmeti sunduğu bilgisine ulaşılmıştır.

¹⁹ Tabloda yer alan Türk Telekom ile ilgili veriler, 7.6.2007 tarih ve 4604 sayılı yazıdan derlenmiştir.

²⁰ 29.05.2007 tarihinde yapılan görüşmede, TEİAŞ yetkilileri, Yunanistan tarafında da Yunanistan'ın mevcut altyapısına alternatif sağlayacak ve Türkiye tarafında döşenmiş olan (...) adet fiberin karşılığı olacak fiber optik kabloların Yunanistan elektrik iletim şirketi (PPC S.A.) tarafından döşenmesine devam edildiği belirtilmiştir.

990 Yukarıdaki yer alan bilgiler ışığında, Bulgaristan ve Yunanistan sınırları bakımından incelemeye konu ya da bu güzergâhlarda alternatif bir altyapıyı devralacak/kiralayacak/oluşturacak olan operatörlerin bu şebekelerin uluslararası bağlantısının sağlanmasında herhangi bir güçlükle karşılaşmayacağı anlaşılmaktadır. Dolayısı ile yurt dışı için trafik taşımak isteyen işletmeciler bakımından, hâlihazırda bu işi yapan mevcut 2 operatörün varlığı, yurt dışı çıkışı için karşı taraftan kapasite temin etmek bakımından bir sorun teşkil etmemektedir²¹. Hatta Türk Telekom'un Bulgaristan sınırında, yurt içinde rakibi konumunda bulunan Memorex'in yurt dışında bağlı olduğu grup şirketlerinden 10 Gbps'lik kapasite temin ettiği de bilinmektedir.

H.4. Telekomünikasyon Kurumu Görüşü

1000 Başvuru ile ilgili olarak 2.3.2007 tarih ve 806 sayılı yazı ile Telekomünikasyon Kurumu'ndan talep edilen görüşe ilişkin cevabi yazı, 6.4.2007 tarih ve 2554 sayı ile Kurum'a intikal etmiştir.

1010 Telekomünikasyon Kurumu görüşünde öncelikle, bildirim formunda yurt dışı çıkışlı fiber optik kabloların karadan ve denizden tesis edildiği belirtilmiş olmasına rağmen, ilgili pazarda önemli bir yeri olan deniz altı fiber optik kablolarına ilişkin yeterli açıklamaya yer verilmediği, bunun da ilgili pazarın değerlendirilmesinde bazı eksikliklere yol açabileceği ifade edilmektedir. Buna ek olarak yine bildirim formunda Türk Telekom'un TEİAŞ'a ait kabloları Trakya'da bulunan ve uluslararası trafiği yurt içine transfer eden mevcut fiber altyapısına alternatif olarak kiraladığının belirtilmesine yönelik ifadelerle karşılık gelmek üzere, Türk Telekom'un uluslararası trafiği transfer etmek üzere denizaltı fiber optik kablolarının değerlendirilmelerinde dikkate alınmasının faydalı olacağı belirtilmiştir.

Görüşte ifade edilen diğer bir husus; hâlihazırda Türk Telekom'un TEİAŞ'a ait 6 kılı kullanmasından hareketle, devir işlemine konu kıllar ile bu kılların güzergâhlarının aynı olup olmadığının değerlendirilmesinin işlemin niteliğinin ve kapsamının değerlendirilmesinde faydalı olacağı yönündedir.

1020 Telekomünikasyon Kurumu görüşünde son olarak yer verilen husus ise, Türk Telekom'un incelemeye söz konusu telekomünikasyon altyapısını devralmasıyla ilgili hakları ile ilgili değerlendirmeye ilişkindir. Bu bağlamda görüşte ilgili telekomünikasyon mevzuatına yer verilerek, TEİAŞ'ın devre konu fiber optik altyapısının devralınması ve işletilmesi bakımından, Türk Telekom ile diğer altyapı işletmeciliği hizmeti veren diğer işletmeciler arasında herhangi bir fark bulunmadığı sonucuna varıldığı ifadelerine yer verilmiştir.

H.5. Genel Değerlendirme

Bilindiği gibi dosya konusu işlem; TEİAŞ'a ait "Ankara II (Sincan)- Temelli- Dokurcun- Adapazarı- Paşaköy- Zekeriyaköy- Alibeyköy -Habipler- Unimar- Hamitabad-Bulgaristan(sınır)" güzergâhında serili bulunan iki çift (dört adet) optik fiber kablonun İstanbul-Bulgaristan bölümünün 10 yıl süreyle Türk Telekom tarafından kiralama yoluyla devralınmasının 4054 sayılı Kanun ve ilgili Tebliğ'ler bakımından değerlendirilmesine yöneliktir.

1030 Bu çerçevede Rapor'da yapılan analizlerde, devir işlemi sonucunda ilgili pazar da etkin rekabetin önemli ölçüde engellenip engellenmediğinin tespiti; Rapor'un hâkim durumun tespitine ilişkin bölümünde; Türk Telekom'un ilgili ürün pazarı olan yurt dışı çıkışlı fiber optik kablo altyapı pazarında hâkim durumda olduğu belirlemesi

²¹ Türk Telekom'un inceleme kapsamında verdiği bilgilerde, kapasite alımlarına ilişkin yapılan anlaşmaların hiç birisinde münhasırlık ihtiva eden madde bulunmadığı ifadelerine yer verilmiştir.

karşısında, söz konusu devir işleminin Türk Telekom'un mevcut hâkimiyetini güçlendirilmesi yoluyla ilgili pazarda rekabetin önemli ölçüde engellenip engellenmediği analizi bakımından yapılmıştır.

Bu çerçevede yapılan değerlendirmelerde;

- 1040 - Pazarda yer alan bir diğer işletmeci olan Memorex'in kapasite olarak, yurt dışı çıkışlı fiber optik kablo altyapısı pazarının %20'sine tekabül eden bir altyapı tesis etmiş olması,
- Bunun yanı sıra yurt dışı çıkış kapasitesi bakımından ise Memorex'in aynı ekonomik bütünlük içerisinde yer aldığı grup şirketleri vasıtasıyla, Türk Telekom'un mevcut kapasitesinin dahi üzerinde bir büyüklüğe ulaşmış olması,
- Devir konusu fiber optik kabloların Türk Telekom'a katkısının, esasen müşteri devri, pazar payı ya da kapasite artışından ziyade, Türk Telekom'un trafik büyüklüğü dikkate alındığında, mevcut hatların (özellikle arıza durumlarına karşı) yedeklenmesi olarak kabul edilebileceği,
- 1050 - Devre konu hatların Türk Telekom tarafından kiralanması halinde, işlem sonucunda nihai kullanıcılar bakımından özellikle fiyatlar bakımından bir artış yaşanacağını söylemenin olanaklı görülmediği,
- Söz konusu fiber optik kabloların alternatif bir işletmeci tarafından alınması durumunda, Türk Telekom'a karşı rekabet bakımından ortaya çıkabilecek kapasitenin (...) katının hâlihazırda bir alternatif işletmeci tarafından sağlanmış olduğu, söz konusu işletmecinin mevcut trafik miktarları göz önüne alındığında, kısa dönemde piyasadaki rekabetin devir işleminden önemli ölçüde etkilenmesinin mümkün görünmediği,
- 1060 - Alternatif işletmecilerin Memorex benzeri altyapıları orta vadede kurabilecekleri, Memorex'in talep halinde mevcut kapasitesini artırabileceği, hâlihazırda kamu kurumlarının elinde bulunan diğer fiber optik altyapıların altyapı işletmecilerinin hizmetine sunulabileceği göz önüne alındığında, uzun dönem bakımından da hâlihazırda devir işleminin rekabet üzerindeki etkilerinin de rekabeti kısıtlayıcı olabileceğini söylemenin oldukça güç olduğu,
- TEİAŞ'ın elindeki fiber optik kablo altyapısının devir konusu hatlarla sınırlı olmadığı, TEİAŞ dışındaki bazı kamu kurumlarının elinde de altyapı işletmecilerinin hizmetine sunulabilecek başka altyapıları unsurlarının mevcut olduğu,
- Hâlihazırda teknolojik gelişmeler dikkate alındığında, pazara girmek isteyen işletmeciler bakımından az sayıda fiber optik kablo ile de yüksek kapasitelere ulaşmanın olanaklı olduğu,
- 1070 - İhaleye katılan firmaların hatlara ilişkin taleplerinin halen devam edip etmedikleri yönündeki Rekabet Kurumu tarafından kendilerine gönderilen sorulara cevap vermedikleri göz önüne alındığında, hatlara ilişkin olarak Türk Telekom haricinde bir talebin varlığına ilişkin somut verilere ulaşamadığı, ancak devir konusu fiber optik kabloların kapasite, altyapı oluşturma ve/veya yedekleme amacıyla da olsa, altyapı unsuru olarak altyapı işletmecilerinin kullanımına sunulmasının, her hal ve karda Türkiye'de yerleşik işletmecilerin yurt içi veya yurtdışı trafiklerinin daha güvenli ve/veya hızlı taşınmasına katkıda bulunacağı göz önüne alındığında, devir konusu hatlara Türk Telekom haricinde talep olmaması ve hatlarında Türk Telekom'a devrine izin verilmemesi ile ilgili bir tasarrufun, Türkiye'de kurulu mevcut altyapı
- 1080

kapasitesinin nihai kullanıcılar ve/veya işletmeciler lehine gelişmesini kısıtlayıcı bir unsur da (riski de) beraberinde gündeme getirebileceği,

- Türk Telekom'un taşıdığı trafiğin çoğunluğunun kendisinin diğer hizmetlerinden kaynaklandığı, buna karşın alternatif işletmeci Memorex'in yurt dışı trafik taşıma hizmeti hacminin (dışarıdan gelen ve Türkiye'de sonlanan trafiklerde dâhil olmak üzere) sahip olduğu kapasite ile kıyaslandığında oldukça az olduğu, bu anlamda devir konusu hatlara alternatif bir işletmecinin sahip olması durumunda ortaya çıkacak rekabetçi baskı ya da kapasitenin, hâlihazırda Memorex tarafından sunulmasına rağmen, talebin yeterli seviyelere ulaşmadığı, bu anlamda piyasada halen Türk Telekom haricinde yeterli hacimde/miktarda arzın mevcut olduğu,
- Bulgaristan ve Yunanistan sınırları bakımından incelemeye konu ya da bu güzergâhlarda alternatif bir altyapıyı devralacak/kiralayacak/oluşturacak olan operatörlerin bu şebekelerin uluslararası bağlantısının sağlanmasında herhangi bir güçlükle karşılaşmayacağı, dolayısı ile yurt dışı için trafik taşımak isteyen işletmeciler bakımından, hâlihazırda bu işi yapan mevcut 2 operatörün varlığının, yurt dışı çıkışı için karşı taraftan kapasite temin etmek bakımından bir sorun teşkil etmediği

1090

1100

yönünde başta olmak üzere Rapor'da mevcut tüm tespitlerin **birlikte** mevcudiyeti karşısında, dosya konusu TEİAŞ'a ait "Ankara II (Sincan)- Temelli- Dokurcun- Adapazarı- Paşaköy- Zekeriyaköy- Alibeyköy -Habipler- Unimar- Hamitabad- Bulgaristan(sınır)" güzergâhında serili bulunan iki çift (dört adet) optik fiber kablonun İstanbul-Bulgaristan bölümünün 10 yıl süreyle Türk Telekom tarafından kiralama yoluyla devralınması işleminin, Türk Telekom'un ilgili pazardaki hâkimiyetini güçlendirilmesi yoluyla etkin rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğurabilecek bir işlem olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

I.SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,

1110

- TEİAŞ'a ait "Ankara II (Sincan)- Temelli- Dokurcun- Adapazarı- Paşaköy- Zekeriyaköy- Alibeyköy -Habipler- Unimar- Hamitabad- Bulgaristan (sınır)" güzergâhında serili bulunan iki çift (dört adet) optik fiber kablonun İstanbul-Bulgaristan bölümünün 10 yıl süreyle Türk Telekom tarafından kiralama yoluyla devralınmasının, 1998/5 sayılı Tebliğ delaletiyle 1998/4 sayılı Tebliğ kapsamında özelleştirme yoluyla gerçekleşen bir devir işlemi olduğuna,

1120

- Söz konusu devralmanın, Türk Telekom'un ilgili pazardaki hâkimiyetinin güçlendirilmesi yoluyla etkin rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğurabilecek bir işlem olabileceği yönünde tespitlere ulaşılmadığı ve bu anlamda dosya konusu devir işlemine izin verilmesinde sakınca bulunmadığına

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.